

OLAV

Kjell Arild Pollestad, s. 1

En uforbederlig økumen

Gerhard Schwenzer, s. 4

Hilsen til kirkemøtet

Nytt pavelig rundskriv, s. 6

Forsoning og bot

Aage Hauken, s. 8

Korset som splitter og forener

Wenche M. How, s. 16

Møte i Calcutta

Finn Thorn, s. 18

Luther og katolsk tro i dag

OLAV

Om monopol og godvilje

Nyttårsraketene er forlenget brent ut, og kanskje har vi allerede brudt eller endog glemt de løfter vi gav oss selv eller hverandre da klokkene ringte det nye året inn. Om ikke politikere skulle greie å få orden på den store verden i 1985, skulle i hvert fall vi gjøre en innsats for «vår lille verden», den som den farlige faun Carl Gustav Ekdahl plederte så sterkt for på juleskjermen.

Og så oppdager vi nå utpå nyåret at det hele ikke er så enkelt. Det er noe som heter tilfeldigheter og omstendigheter, uberegnelige størrelser som lett stikker kjepper i hjulene for selv den beste hensikt og vilje. For,

som Bert Brecht sier, - om med klok ironi eller politisk brodd skal i denne forbindelse være usagt! - «Hvem vil ikke gjerne være god og snill, dog er det ikke alltid omstendighetene vil».

Skulle vi altså ha begynt å trække litt for meget i våre egne sirkler, byr denne årstid - kald, norsk ettervinter - på en god anledning til å utvide sirkelen. Til bokstavelig talt å gå ut av vår trygge, lille verden med de fastlagte og fasttømrede meninger og tanker, for ikke å snakke om den sikre «Besserwissen» - den være av teologisk eller mer jordnær art.

Hvor alt dette fører hen? Til bønneuken for kristen enhet som i disse dager - skal vi si feires? - rundt i vårt land, som en slags forsinket nyttårsforsett. Jo, feires er det rette ord, for det er da virkelig noe å feire at folk som inntil nokså nylig knapt nok var på hils med hverandre, nå både er på talefot med og går på visitt til hverandre! Ja, som faktisk begynner å finne ut at jo mere de er sammen, jo gladere blir de - over å finne at de har meget mer til felles enn de trodde! Viktige - og vektige - interkirkelige dokumenter - ikke minst Lima-dokumentet fra 1982 - har vist til dels stor enighet på sentrale punkter som dåp, nattverd og embete. Og om ikke alle meninger er felles - og om ikke alle er kommet så langt som til å hilse på hverandre - så har de dypst sett felles mål her i livet, for ikke å si ut over dette liv . . .

Vi - både enkeltmennesker og kirkesamfunn - har så lett for å glemme den enkle sannhet en ung pike fra Sri Lanka stillferdig minnet oss om i et tankevekkende TV-program nylig i anledning Ungdomsåret 1985: «Vi er alle barn av den samme Gud». Det er fristende å tilføye «enten vi vil eller ikke», for er det ikke ofte viljen til å se nettopp dette, det skorter på? Og viljen til å rekke hånden ut til de andre Guds barn? I et nytt pavelig rundskriv om «Forsoning og bot», som omtales annetsteds i bladet, taler paven om forskjellige veier til forsoning og nevner spesielt samtalen som én form for «forsonende omvendelse». De multilaterale kirkelige samtaler og våre egne beskjedne besøk i hverandres kirker og forsamlingshus nå i bønneuken for kristen enhet, er nettopp uttrykk for slik forsonende samtale.

«Fra død til liv med Kristus» er temaet for årets bønneuke, og leser vi videre i dette 2. efeserbrev, er der mer trøst og oppmuntring å hente for valne viljer og lunkne hjerter. Kanskje kan vi hente en smule trøst for eventuelle frafalne nyttårslofter og -forsett ved å samles nå i bønneuken - med andre eventuelle løftetrytere - om én som ikke farer med tomme løfter? Som gang på gang har vist seg å være ordholden.

Ingen av oss har monopol på Gud. Tvert om, det er Gud som har monopol på oss, på mennesker av god vilje.

EN UFORBEDERLIG ØKUMEN

Pater Wilhelm Hertman intervjuet av Kjell Arild Pollestad

1

Januar er økumenikkens måned fremfor noen. 18.-25. januar blir det over hele verden holdt bønnegudstjenester for kristen enhet, og også her hjemme er der - i hvert fall i de større byer - noen trofaste små flokker som kommer sammen til bønn for større fordragelighet mellom de kristne. For at ikke noen skal måtte svikte sin bekjennelse, har vi for sikkerhets skyld to bønneuker her hos oss: først en «evangelisk», som er *uten* katolikker og *med* pinsevenner, så den internasjonale, som er *uten pinsevenner og med* katolikker. I Norge er der størst oppslutning om den «evangeliske» . . .

En av de aller ivrigste katolske økumener er pater Wilhelm Hertman, som siden 1979 har vært sogneprest i St. Pauls menighet i Bergen. Han er hollender, født i 1918 i Nijmegen. Allerede som 18-åring trådte han inn i fransiskaner-ordenen, og til Norge kom han for 30 år siden. Hele sin tid i Norge, bortsett fra det første halvåret, har han bodd og virket i Bergen. Denne vår vakreste by har da også satt sitt preg på hans vesen, selv om han langt fra er blitt bergenser. Dertil er nok røttene i Nijmegen for sterke, og så er der dessuten ingen utpreget affinitet mellom det bergenske og det fransiskanske. De to lynner står hverandre like fjernt som den pudrede parykk og det rakede hode.

Ikke desto mindre har pater

Hertman grunnlagt et Franciskus-senter nettopp i Bergen. Det begynte allerede i 1955, mens han var rektor ved Florida sykehus og studerte fransk ved universitetet.

- Målsetningen er først og fremst økumenisk. Vi vil være en åpen dør for mennesker som søker opplysning om den katolske tro. I de første årene la vi særlig vekt på humanitært arbeide, i likhet med Franciskus-hjelpen. Vi har også drevet flyktning- og utviklingshjelp, og jeg kan for eksempel nevne at U-landsforeningen Svalene har bygget en pikeskole i slumkvarterene i Lima.

- På hvilken måte drives det økumeniske arbeidet?

- Vi har som sagt lagt stor vekt på opplysningsvirksomhet. Det har vært arrangert en

rekke offentlige foredrag om katolisismen, og vi hadde før en studiegruppe med blant annet Per Lønning. Jeg har også forsøkt å bygge opp et bibliotek med teologisk litteratur som ikke fantes på Universitetsbiblioteket.

Pater Hertman viser stolt frem sine bokhyller. Han puster lettest i den akademiske luft, og underviste selv i nesten femten år i gresk ved Universitetet i Bergen. Men nå sukker han over at det blir for liten tid og for få krefter til å føre Franciskus-sentret videre. St. Paul menighet er en av landets største og hurtigst voksende, og den krever sine to prester på heltid.

- Det som nå er igjen av Franciskus-sentret er først og fremst biblioteket og de økumeniske kontakter i byen.

Menighetskontakt over landegrensene

Mer kontakt mellom menigheter på tvers av landegrensene («søstermenighetene») er et viktig bidrag til øket forståelse mellom Europas folk, hevder biskop Josef Homeyer av Hildesheim. En «ny fase» med nærmere kon-

takt og mer åpenhet og utveksling kreves på dette området.

Videre mener biskopen at integrering av utenlandske katolikker i tyske menigheter ikke må skje på bekostning av den enkeltes identitet: den enkelte må kunne bringe med sin egen kulturelle og religiøse identitet inn i menighetsfellesskapet. KNA

Nytt fra Legmannsrådet i OKB
Legmannsrådet i OKB har utgitt pater Per Bjørn Halvorsens foredrag «Den frelsende lidelse» som ble holdt under Legmannsrådets høstmøte på Mariaholm i oktober i fjor. Heftet, som er trykket i Lunden kloster, koster kr. 15,00 pr. eksemplar og kan fås ved henvendelse til Legmannsrådet.

2

Dessuten er jeg med i arbeidet med Norsk Økumenisk Pressebyrå (NØP), som er i sin fjerde årgang.

Hvordan vil du karakterisere den økumeniske utviklingen gjennom de tre år du har vært i Bergen?

- I Holland var det jo et begynnende økumenisk arbeide allerede i slutten av 40-årene. Men her var situasjonen håpløs de første årene. Vi ville jo gjerne etablere kontakt med Den norske kirke og de andre kirkesamfunnene som var representert her i byen. Jeg følte jeg støtte mot en mur, og gikk fra den ene stengte dør til den annen. Den første jeg fikk kontakt med, var sognepresten i Mariakirken. Da han fortalte sine kolleger at han også hadde invitert meg til sin 60-årsdag, kom ingen andre. Sognepresten i Johanneskirken gav meg Det nye testamente, og skrev blant annet i dedikasjonen: «Vi tør ikke fordi vi ikke har noen filosofisk utdanning». Alt ble imidlertid lettere da Per Lønning ble domprost i Bergen. Han bidro til å gi sine lutherske prestebrodrer større sikkerhet. Vatikankonsilet har selvsagt vært av den aller største betydning. Nå er



bønneuken for kristen enhet en realitet også her i byen. Jeg har vennskapelig kontakt med alle prestene i Bergen sentrum, også baptist- og metodistprester. Ja, vi er faktisk kommet så langt at en luthersk prest har prekt til høymesse i St. Paul, og jeg har selv prekt ved en luthersk høymesse. Det er ikke mange årene siden noe slikt ville vært helt utenkelig.

- Tror du den økumeniske fremgang vil fortsette?

- Jeg er nødt til det, ellers ville jeg ikke være evangelisk. Det står jo så uttrykkelig: «Alle må være ett». For meg er det økumeniske arbeide en nødvendig del av mitt kristne liv. Derfor blir jeg også så fortvilet når det kommer bremsende signaler fra Rom. Selvsagt er pavens

Legmannsrådets vårmøte 1985 vil bli lagt opp som et diskusjonsmøte om forholdene i menighetene. Det forutsetter at deltagerne på møtet setter seg inn i heftet «Hvem skal trekke lasset» som er trykket i 100 eksemplarer og i disse dager sendes til menighetsrådene rundt i landet.

Paven formaner karismatiske prester

Paven har oppfordret prester som står den karismatiske bevegelse nær, til ikke bare å vitne om sin tro privat, men også i samfunnet.

Enhver kristen må strebe etter også å bli aktiv i den moderne verdens forskjellige

samfunnsmessige og politiske strukturer og overalt skape en «kjærlighetens sivilisasjon», sa pave Johannes Paul nylig til over 6.000 prester fra ca. 100 land. De var samlet til en fem dagers retrett i Vatikanet etter innbydelse fra «Den internasjonale bevegelse for katolsk karismatisk fornyelse». KIPA

holdning forståelig: det er den følbare avkristningsprosessen som gir denne trang til å verne mest mulig av de nedarvede katolske verdier og særegenheter.

- I dagens Norge vender stadig flere mennesker seg bort fra den tradisjonelle lutherske kristendomsform som har vært rådende her til lands. Synes du ikke at den katolske kirke klarere burde fremtre som et alternativ til denne kristendomsform, i stedet for å nærme seg den?

- Det er en konvertitt-tanke, som dessverre fremdeles synes å være den rådende i den romerske kurie. Dersom vi holder fast ved en slik tankegang, vil samarbeidet alltid måtte skje på våre betingelser, og målet blir da å føre de anderledes troende tilbake til moderkirken. En slik holdning er ikke økumenisk. Vi må være åpne for de andre, for at de også kan ha noe å tilføre oss. De former som den kristne tradisjon har funnet i Norge, må være medbestemmende for hvordan den kristne kirke skal se ut hos oss.

- Hva med for eksempel Maria-fromheten?

- Den eksisterer også i den lutherske kirke, og vil få sin plass der når den settes inn i sin riktige sammenheng. Men spørsmålet er ikke avgjørende. Fromhetslivet må finne former som svarer til de enkelte folks lynne og tradisjoner. En protestant spurte meg en gang: Er ikke Maria-fromheten en hedensk morskultus? Til protestanten måtte jeg svare nei, av den grunn at for ham er ordet «hedensk» ensbetydende med antikristelig. Til en katolikk kunne man derimot godt svare ja, for i vår tradisjon er «hedensk» et uttrykk for det menneskelige. Vi må dessuten være klar over at selv de ivrigste bedere foran helgenbildene dypest sett tilber Kristus. De uttrykker seg bare på en annen måte. Vi vet ikke om vårt gudsbilde er noe mer høyverdig enn deres. Hvis Gud ikke får et menneskelig ansikt i Kristus, er det hele bare teori. Og det menneskelige ansikt har jo så mange uttrykk.

- Hvordan forestiller du deg fremtidens kirke?

- Jeg vet ikke hvordan den vil komme til å se ut; jeg vet bare at den må være ett. Derfor forblir jeg en uforbederlig økumen. ●

AMERIKANSKE MENIGHETER I DAG

«Hvis hovedmålet med det annet Vatikankonsil var å gjenopprette følelsen av at alle kristne - lekfolk, prester og ordensfolk - er ansvarlige for kirkens felles liv i den stedlige menighet, da har det Annet Vatikankonsil lyktes i USA,» ifølge den første rapporten utarbeidet av The Notre Dame Study of Catholic Parish Life. Rapporten, datert 10. des. 1984, forklarer fremgangsmåten og målet med undersøkelsen av amerikanske menigheter som begynte i 1981, og som vil fortsette fram til 1988. Basert på en analyse av 1.100 katolske menigheter rundt omkring i USA, viser rapporten at menigheter der sognepresten alene er hyrde for sin flokk, ikke lenger eksisterer, og at i 10% av amerikanske katolske menigheter «er det riktig å si at en ikkeprest - en gift diakon - eller legfolket selv er de sentrale personer.» Undersøkelsen er foretatt av Notre Dame universitetets institutt for «Pastoral and Social Ministry» og «the Center for the Study of Contemporary Society.» Noen emner som er tatt opp i denne rapporten, er reaksjoner i menigheten på forandringer i kirken, engasjement i den geografiske menighet, frivillige og betalte legfolk i menigheten, forskjeller fra én menighet til en annen, musikk i liturgien og mangfoldigheten av politiske synspunkter blant katolikker.

NC documenting service

Gledelig økumeniske samtaler
Biskop Josef Homeyer av Hildesheim har invitert evangeliske teologer fra det teologiske fakultet i Göttingen til økumeniske samtaler. Ifølge pressemeldingen var samtalerne «meget gledelige» og vitnet om «åpenhet for videre samarbeid».

Blant de temaer som ble berørt, var utdannelsen av teologer, legmannsteologenes fremtid i Den katolske kirke og kvinners innsats i kirken. Et evt. læresetet for katolsk teologi ved det teologiske fakultet i Göttingen - eller i det minste faste katolske gjesteforelesere - ble også diskutert. KNA

Mer økumenikk

Biskop Josef Homeyer av Hildesheim oppfordrer katolske og evangeliske menigheter til å «gjøre det som er mulig, i fellesskap» - uten derved å sette sin egen eller den annen parts identitet på spill - eller skade den. Han oppfordrer til utvidet bruk av felles «ordets gudstjeneste» og håper at slike gudstjenester må bli en selvstendig del av gudstjenestelivet i den enkelte menighet. KNA

4 Biskop Gerhard Schwenzer: Hilsen til kirkemøtet

*Den norske kirkes
første lovfestede
Kirkemøte
fant sted
i slutten av
november i fjor
- en skjelssettende begivenhet
i norsk kirkeliv.
Biskop Gerhard Schwenzer
var innbudt
til åpningshøytideligheten
- et gledelig
økumenisk tegn.
For ikke så svært
mange år tilbake
ville katolsk nærver
ved en sentral
luthersk begivenhet
vært utenkelig.
Vi gjengir her
biskop Schwenzers hilsen
til Kirkemøtet.*

På vegne av Den katolske kirke hilser jeg Den norske kirke, samlet til sitt første kirkemøte. Jeg takker samtidig for at jeg er innbudt til denne historiske begivenhet. Og jeg takker Gud for at møtet åpnes i økumenikkens ånd med deltagelse av representanter for mange kirkesamfunn. Dette fyller meg med dyp glede og inderlig

takknemlighet til Kirkens Herre.

Vi katolikker hilser også med glede og tilfredshet utviklingen innenfor Den norske kirke som denne milepæl varsler om. Kan hende tillegger vi dette sogar større betydning enn Den norske kirke selv gjør. For ser vi ikke i dette nye forum uttrykk for et klart ønske om større selvstendighet overfor Staten og dens organer og dermed en styrking av den egne kirkelige bevissthet?

Et kirkemøte kalles i tradisjonell språkbruk en *synode*. Det var ved sine synoder at kristenheten allerede i sin første tid ga uttrykk for at troen danner et særegent fellesskap, et fellesskap som ikke bygger på det nasjonale, men på de troendes enhet i Kristus som opphever skillet mellom jøde og greker. At Den norske kirke nå, på denne måten, griper tilbake til Kirkens urgamle synodale struktur, er for oss enda et bevis på at den er på den rette vei, på veien mot vårt felles mål.

Vi befinner oss nå i kirkesplittelsens femte århundre. Martin Luther selv ønsket ingen slik splittelse. Hans anliggende ble ikke hørt, i det minste ikke forstått av Den katolske kirke, og dermed var

bruddet et tragisk faktum. I vår tid gir det økumeniske nybrottsarbeide oss et reelt håp om å nå frem til enhet. Denne enhet kan ikke være menneskers verk, men må være en gave fra Den Hellige Ånd. Fremdeles ligger enheten bortenfor det menneskelige øyes synsrand, men med troens blick kan vi ikke desto mindre skimte noen av linjene i Åndens verk, og vi kan fastslå at linjene nærmer seg hverandre. Konvergenspunktet ligger riktignok hinsides horisonten, men vi vet det er der! Måtte det vise seg at det ikke ligger altfor langt borte!

Inntil den lykksalige dag da vi sammen kan feire enhetens sakramente, er det i første rekke Den norske kirke det påligger å ivareta, her i Norge, det oppdrag Kirkens Herre påla oss som er hans disipler: «Gå ut og forkynn Evangeliet for alle folkeslag». Denne befaling er rettet til oss alle, men her i landet er det Den norske kirke som fortsatt har hovedansvaret for forkynnelsen av Evangeliet. Det er i denne sammenheng vi ser kirkemøtet. Jeg ber Herren velsigne deres arbeide. Måtte det gi dere kraft, styrke og frimodighet i spredningen av Det glade budskap. ●

Kirken i Hongkong er tilfreds
Den katolske kirke i Hongkong har hilst forslaget om ny overenskomst for den britiske kronkolonien velkommen. Ifølge den nye avtalen mellom Storbritannia og folkerepublikken Kina er trosfriheten garantert. Religiøse trossamfunn, organisasjoner og institusjoner skal fortsatt få drive skoler, sykehus og annet sosialt arbeid. Avtalen skal gjelde fra 1997.

CATH. HERALD

Økumenisk dag i Köln
400 representanter for evangeliske, katolske og ortodokse kristne i Vest-Tyskland var før jul samlet i Köln til samtale og meningsutveksling om Lima-dokumentet «Dåp, nattverd og embete». Bl.a. ble spørsmålet om nattverdsfelleskap tatt opp. Lederen for Det økumeniske Råd innen Samarbeidskomiteén

for kristne kirker i Forbundsrepublikken, benediktinerabbed Laurentius Klein, hevdet her - under henvisning til den tyske biskopkonferansens «Würzburg-uttalelse» - at katolikker unntagelsesvis burde kunne delta i den protestantiske nattverd når dette er i overensstemmelse med deres samvittighet og ikke forbundet med konfesjonell tvil. PEK

Gustav Johannessen:

Om nattverden

5

Jeg er glad for den diskusjon min artikkel om nattverden (i St. Olav nr. 9) har utløst. Det ville være synd hvis dette for oss kristne i grunnen svært beklemmende spørsmål om den felles nattverd lot oss i fred. For svært mange mennesker, blant dem også dypt kristne, er det ikke lenger forståelig at nattverden ikke er den samme i de kristne kirker. De åpne spørsmål omkring dette er for det meste ikke lenger spørsmål som berører menneskers liv i dag - derimot føles det som svært unaturlig og uberettiget at f.eks. folk i blandede ekteskap ikke kan gå til samme nattverd på tross av at de er felles om troen på Kristus.

Ola Tjørhom besvarer stort sett på en etter min mening god måte de innvendinger Kjeld Arild Pollestad hadde til mine synspunkter, så jeg vil selv bare ta opp en ting jeg synes vi skulle være mer oppmerksomme på - både når det gjelder dette og andre spørsmål innenfor den kristne tro.

Pollestad reagerer svært uforsonlig mot min «følelsesreligion». Dømmer han ikke litt for hårdt og for tidlig her? Kirkene har alltid hatt en tendens til å tale mer til intellektet enn til følelser og opplevelser. Et unntak her er heldigvis de



mange følelsesbetonte ting i liturgien. Men hvor mye har kirkene i sin forkynnelse tatt hensyn til det folk føler og opplever i sitt liv? Det er som om vår tro kun er noe vi skal tenke oss - en viss mening om hvordan det har seg med Gud, Kristus og Kirken. Er det ikke noe annet?

Kirken har snakket mye om Guds kjærlighet til oss mennesker, om tilgivelse og nåde. Vi kristne har tendert til å havne i intellektuelle diskusjoner om hva nåde er og hva den bevirker når vi snakker om disse ting. Er ikke det et fattigdomstegn? Hvis Gud er en realitet og virker i vår verden, kan vi ikke da oppleve ham og i en viss forstand føle ham?

Pollestad har sikkert rett når han sier at det også finnes et

visst følelseshysteri, dvs. at man lar seg begeistre av øyeblikkets rus til å gjøre ting man i normal tilstand ikke ville gjøre. Dette forekommer både i religionen og på seksualitetens område, som Pollestad nevner.

Men det finnes også følelser som er mer avbalanserte og treffsikre. Mange mennesker har fått sitt følelsesliv rensket gjennom et langt liv og lidelse, og flere enn vi tror har tatt tilflukt til bønn og gjennom et langvarig gudsforhold opplevd at Gud skaper harmoni også i deres følelsesliv. Flere mennesker enn vi ofte mener, fornermer ting i den kristne tro på en sikker og riktig måte, mens teologer som utelukkende arbeider intellektuelt og rasjonelt, famler i mørket.

Jeg plederer for at vi kristne

«Papirløse ekteskap» en belastning

De såkalte «papirløse ekteskap» fører - ifølge den katolske moralteologen Paul M. Zulehner - til «belastningssymptomer». Identitets- og orienteringskriser er symptomer på at mange ikke kommer til rette med den «frihet» de mener å ha i «de papirløse ekteskap», hevder Zulehner.

KNA

6

tar dette mer alvorlig enn vi har gjort til nå. Når kristne mennesker søker sammen i fellesskap, og føler at det ikke lenger er grunn til å opprettholde den splittelse våre forfedre har gitt oss i arv, er det uten tvil et verk fra den Hellige Ånd. Viser ikke Guds Ånd seg alltid i de ting som vitner om kjærlighet og forsoning?

I slutten av sin artikkel uttrykker Pollestad et håp som jeg gjerne vil slutte meg til, nemlig at «smerten over splittelsen» vil føre til en økt vilje til å «oppgi gamle posisjoner for å komme andre i møte». Spørsmålet blir da: Hvilke gamle posisjoner skulle vi katolikker reflektere mer over med henblikk på å modifisere dem? Kan vi f.eks. la oss inspirere av de seneste bilaterale og multilaterale dokumenter om nattverd og embete?

«Skal vi vente på teologene» spør Per Bang i sitt engasjerte innlegg i St. Olav 11/84. Skal vi håpe at teologene nå i januar og i bønneuken for den kristne enhet er villige til en ny start, nå da vi starter på et nytt år? Kan vi håpe på at de er villige til å se ut over sine egne murer og gi den mening og praksis rett som brer seg med stor hurtighet blant kristne både ute og hjemme? ●

Selvbeherskelse

Seksuell selvbeherskelse i ekteskapet må sees som en del av «den åndelige dyd» og ikke bare som familieplanlegging etter naturmetoden, sa paven nylig i en tale knyttet til encyklikaen *Humanae Vitae* fra 1968. Avholdenhet har ikke bare en biologisk side, men også en personlig og sakral side, fremholdt paven.

CATHOLIC HERALD

Konflikt om Beagle-kanalen løst

Grensestriden mellom Argentina og Chile om rettighetene til Beagle-kanalen er endelig bilagt. I nærvarer av statssekretær kardinal Agostino Casaroli undertegnet ambassadørene Marcelo Delpech, Argentina, og Ernesto Videla, Chile, et dokument på 19 punkter. Undertegnelsen fant sted nylig i Vatikanet.

FORSONING OG BOT

Ved begynnelsen av dette kirkeåret - på første søndag i advent - rettet pave Johannes Paul II et apostolisk rundskriv til kirken om forsoning og bot. Vi gjengir her fra pressemeldingen i forbindelse med utsendelsen.

I likhet med flere tidligere rundskriv har også dette tilknytning til en bispesynode og sammenfatter på mange måter synodens hovedpunkter. Selv om rundskrivet er et pavelig dokument hvor paven taler i egenskap av overhyrde og lærer, er det også et synodedokument: det har sine røtter i synoden og reflekterer også den autoritet som tilkommer en bispesynode. Paven understreker dette flere ganger i rundskrivet, og da særlig i innledningen som handler om rundskrivets tilblivelse og betydning. Også selve titelen - «Apostolisk rundskriv i tilknytning til bispesynoden» - understreker denne nære sammenheng.

1. Rundskrivets hovedanliggende er å vise den dype sammenheng mellom forsoning og bot. De to er nær knyttet til hverandre fordi hvert menneske og hvert menneskelig fellesskap bare kan nå frem til forsoning med Gud, seg selv, sin neste og skaperverket som

helhet, dersom de er seg bevisst syndens nærvær og virkning i deres eget liv, og dersom de - med Guds nådes hjelp - søker å overvinne synden ved «hjertets omvendelse og bot».

2. For å klargjøre denne sammenheng går paven både i bredden og dybden med sin teologiske utredning. Han bygger på et klart bibelsk vitnesbyrd og har også klart pastorale siktepunkter. Rundskrivet begrunner kirkens konkrete og særlige oppdrag (del 1), går så over til en lengre teologisk utredning om syndsproblematikken (del 2) og slutter med praktiske retningslinjer for «et forsoningens og botens pastoral» (del 3).

3. Hele den første del av dokumentet er sterkt preget av den bibeltekst paven kaller «Lignelsen om forsoningen», nemlig historien om den fortapte sønn.

Med stor innsikt og intuisjon belyser paven denne lignelsen og bruker den som bakgrunn for en inngående utredning om menneskets syndighet. Men like inngående betoner han også at synden jo ikke har det siste ord: Jesus, Guds og Marias sønn, kom til jorden nettopp for å seire over synden, og han innsatte kirken

Pavestolen var meglar i den 6 år lange striden om eiendomsretten til øyene Lennox, Picton og Nueva på sydspissen av Ildlandet. Spenningen var nær væpnet konflikt mellom de to land i 1978.

Argentina anerkjenner nå at Chile beholder de tre øyene, til gjengjeld får Argentina fri passasje i kanalen. Sjøområdet deles slik at Chile får Stillehaussiden og Argentina Atlanterhaussiden.

KIPA

Paven planlegger nye reiser

Pave Johannes Paul II planlegger nå sin 25. utenlandsreise. Denne gang er det Venezuela, Ecuador og Peru sammen med øyrepublikkene Trinidad og Tobago som er pavens mål. Reisen er planlagt til tiden 26. januar og 6. februar 1985. Det blir sjette gang paven besøker Latin-Amerika.

Fra Tananarive på Madagaskar meldes

det at paven er invitert dit av president Didier Ratsikara. Rundt en fjerdedel av befolkningen på Madagaskar hører til Den romersk-katolske kirke. Totalt bor det ni og en halv millioner mennesker der. Det er hittil ikke antydning noen dato for et slikt besøk, og noen bekreftelse fra Vatikanet er heller ikke kommet.

NØP

- nytt pavelig rundskriv

7



Paven og attentatmannen.

som arvtager til sitt soningsverk. Derfor er kirken fortsatt redskap for, tegn på og sakrament for forsoning.

4. Rundskrivets 2. del fører disse tankene videre, og hovedpunktet her er at det finnes en kjærlighet som er sterkere enn synden og i stand til å seire over den. Ved hjelp av to bibelske uttrykk med særlig stor meningsfylde - det ondes mysterium og troens mysterium - viser den hellige far at det er ved Guds barmhjertighet slik vi kjenner den gjennom hans menneskevordne, korsfestede og oppstandne sønn, mennesket kan overvinne synden. I denne sam-

menheng kommer paven også inn på begreper som er fremme i tidens diskusjon bl.a. dødssynd og mindre alvorlig synd, personlig synd og sosial synd.

To skriftsteder brukes til å belyse denne del av rundskrivet: fortellingen om syndefallet i Edens have og fortellingen om Babels tårn. Begge symboliserer menneskets hovmod og viser hva hovmod fører til: brudd med Gud.

5. Rundskrivets 3. del gir nærmere retningslinjer for forsoning og bot i pastoral sammenheng. Her har kirken både en oppgave og et oppdrag. Nettopp fordi store deler

av menneskeheten i dag føler behov for forsoning og bot, men har vanskelig for å leve opp til de høye krav, betoner paven den betydning og det omfang kirkens oppdrag har.

Paven viser til forskjellige former for «forsonende omvendelse» (samtale, katekese, sakrament). Rundskrivets siste kapittel er viet det sakrament som ifølge sin natur og definisjon er selve forsoningens og botens sakrament. Paven siterer salme 51 for å belyse og klargjøre denne del av teksten, der heter det bl.a.: «For mine overtredelse kjenner jeg, min synd står alltid for meg . . . Ja, jeg kom til verden med skyld . . . Vask meg, så blir jeg hvitere enn snø . . . La meg atter fryde meg over din frelse.»

I denne 3. delen finner vi også en klar og tidsnær bekreftelse av kirkens lære på så viktige punkter som botens sakrament og den sakramentale praksis samt retningslinjer fra kirkens sentrale læreseter.

Rundskrivet er rettet til alle, og pavens ord burde kunne hjelpe mange til å gjenfinne den sanne kirkelige og teologiske verdi forsoning og bot har, og til å finne veien tilbake til det sakrament der forsoning og bot er nærværende og virksomme.

Ja, han skulle ikke bare dø for folket;
han skulle også samle til ett
de Guds barn som er spredt omkring.
(Joh 11,52)

8

Av alle kristendommens symboler er *korset* det som forener de kristne. I snart 2000 år har korset for kristne vært et seierens symbol, for *alle* kristne, uansett konfesjonelle skillelinjer. For Jesu kors kjennetegner det absolutt nødvendige felles berøringspunkt for alle som vil kalles kristne. For alle kristne av alle konfesjoner er Jesu kors tegnet på det som kjennetegner den kristne religion: at Gud i Jesus fra Nasaret har gitt oss et bevis på at livet er sterkere enn døden, at kjærligheten er sterkere enn hatet, at ydmykheten er mektigere enn makt, at å tjene er å herske. Dette - som er det viktigste av alt - har alle kristne felles.

Likevel: Kristi legeme er brutt. Det legeme som henger på korset er knust, gjennom-boret, torturert, pint, brutt.

Dette gjelder også Kristi mystiske legeme, Kirken. Kirken er et splittet Kristi legeme, det er faktisk brutt. Dette er en splittelse som krenker Kristi legeme - det er en av de faktorene som fortsatt forråder ham, som stadig korsfester ham, på ny og på ny.

Kristi legeme er altså et brutt legeme, historisk og fysisk, mystisk og sakramentalt, kirkelig og konfesjonelt. Kristi le-

geme spriker - som korset selv. Jesu kors symboliserer derfor *atskillelsen* de kristne imellom likeså meget som enheten. Jesu kors er på denne måten blitt et stridens tegn de kristne imellom! Og det skulle det ikke være, for - som evangelisten Johannes sier - «han skulle ikke bare *dø* for folket; han skulle også *samle til ett* de Guds barn som er spredt omkring.» Og «de Guds barn», det er oss.

Korset forener - og korset splitter. Det kors menneskene reiser, knuser og dreper - det kors Jesus aksepterer, forsoner og forener.

- Det er fristende å se bort fra denne dobbelte symbolikken, fordi den anklager oss.
- Det er fristende å se bort fra den, fordi Jesu Kristi legeme fortsatt er brutt, knust og splittet.
- Det er fristende å gjøre Jesu kors til estetikk, til pynt, dekor og kirkekunst - for så helt å glemme dets heslige virkelighet.

I et slikt perspektiv som den dobbelte betydning av Jesu kors gir oss, blir det temmelig opplagt at den økumeniske bevegelse langt fra er en luksus, men snarere en livsnødvendighet. Enhet om korsets

positive betydning er avgjørende dersom det ikke snart skal bli et tegn på kristendommens oppløsning, dens disintegrasjon og død. Å tale om kristendommens død kan virke forhastet og derfor overdramatisk. Kristendommen har ridd av mang en storm. Men dersom man ser seg litt omkring, tar situasjonen seg egentlig nokså alvorlig ut.

For det første avkristnes verden. Det burde f.eks. etter hvert være blitt tydelig for alle kristne her til lands at Norge ikke lenger er et kristent land i tradisjonell forstand - at Guds rikes lover og Norges lover ikke alltid sammenfaller.

For det annet blir den samme etterkristne verden stadig mindre - også i religiøs forstand. Andre religioner kommer oss nærmere inn på livet i ett sett - delvis ved at vi reiser mer og lærer mer, delvis ved at annerledes troende kommer og bosetter seg hos oss. Helt nye religioner dukker dessuten opp som paddehatter og fyller ivrig det vakuum som avkristningen har skapt i mange gamle kristne land.

Økumenikk er langt fra en luksus vi til nød kan se oss råd til å unne oss. Det er ikke kris-

Økende vold i Storbritannia

Man må tilbake til borgerkrigstiden for å finne en periode med like mye vold som det vi finner i dagens Storbritannia. Det mener biskop Eric Kemp i Chichester. - Det meste av den vold vi finner i dag er ikke onde menneskers verk, men det fremmer deres sak som ønsker destruksjon i stedet for reformer, sa biskop Kemp i et foredrag i Rochdale Reform Association nylig.

Kemp mener det er to måter regjering og partipolitikk fremmer vold på. Den ene måten er ved å opptre på en måte som viser at samfunnet ikke bryr seg om mennesker som individer. Det fører til skuffelse, kynisme og mistro og vold når et lands regjering ikke forstår og ikke bryr seg om det enkelte menneskets problemer og behov. Den andre måten, mener Kemp, er når det politiske maktapparat glemmer eller ignorerer det som teo-

logene kaller «arvesyndens.» Som et eksempel på dette, trakk Kemp frem hva som skjer når et samfunn anser utdanning først og fremst som et redskap for sosial likhet og en måte å finne frem i et teknologisk samfunn i stedet for å utruste mennesker til å kunne foreta de moralske valg de må ta i et komplisert samfunn og hjelpe enkeltmennesket til å utvikle sine naturlige evner på best mulig måte.

NØP

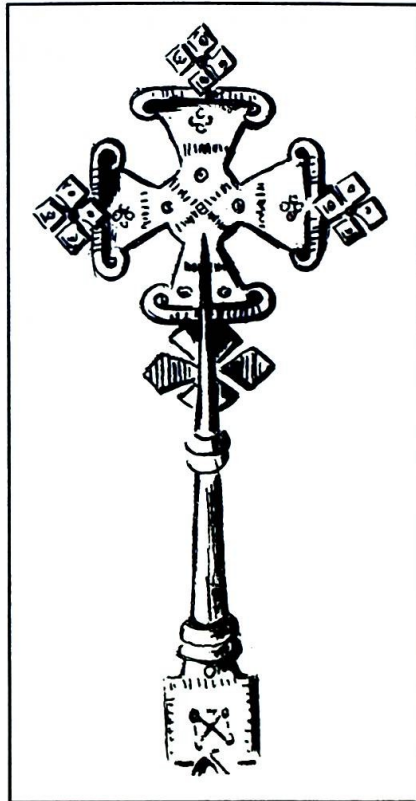
9

ten *enhet* som i denne situasjonen er luksus og egoisme. Det er *splittelse* og *strid* som er egoistisk. Det er opptattheten av ens eget og bare det som er en luksus vi ikke har råd til.

Dersom Jesu kors fortsatt skal være et tegn på livets seier, altså et livssymbol, et tegn på kjærlighetens suverenitet og ydmykhetens styrke, må det være fordi de kristne praktiserer det de tror. Vi må altså begynne med oss selv, begynne oss kristne imellom. Verden trenger nemlig ikke flere trosbekjennelser - det verden trenger er medmenneskelighet og nestekjærlighet.

Verden blir mindre og andre trosformer kommer oss tettere inn på livet. Vi vil av nødvendighet bli tvunget til å svare på spørsmålet om hva kristendommens bidrag til menneskehetens åndelige liv egentlig består i. Hva er vår religiøse egenart som kristne? Men så snart vi stiller slike spørsmål, kommer vi til følgende erkjennelse: Spørsmålene om kristendommens *egenart* og om kristen *enhet* er nært forbundet med hverandre.

Verden er - som vi alle vet - *flertydig*; den oppleves religiøst - og ikke-religiøst. Men verdens flertydighet gjelder også den religiøse respons til tilvæ-



relsen, fordi ulike religioner gir ulike svar på livets dypeste spørsmål. Verden er derfor flertydig også i religiøs forstand. Menneskeheten har i øyeblikket en pluralisme av religiøse svar.

Det kristne svar på menneskets religiøse søken er imidlertid også flertydig, som resultat av splittelse. De som spør, vil få forskjellige svar alt etter hvem de spør. Jesu kors er i dag et tegn på uenighet og forvirring. Det skulle si seg selv at

så lenge denne situasjonen vedvarer, vil dialog (i første omgang) og økumenikk (i annen omgang) med andre religioner forbli et stebarn i den kristne kirke. Og slik har det lenge vært - nettopp fordi vi har vært så sørgelig opptatt av oss selv, fordi vi har opplevd hverandre som en usikkerhetsfaktor, en trussel. Derfor har vi reagert med å bli skråriskre og ubevegelige.

Men dialogen med andre religioner og deres tolkning av tilværelsen er allerede en nødvendighet i den verden vi lever i. Det er en nødvendighet for at menneskene skal kunne forstå og akseptere hverandre - og ikke bare tolererer hverandre. Verden kan nemlig aldri bli Guds rike så lenge menneskene står så langt fra hverandre på det religiøse plan som de gjør i dag. På mer enn én måte har dette med verdensfreden å gjøre.

Dialog og kanskje også økumenikk med andre religioner forutsetter - naturligvis - ikke bare en større grad av kristen enhet, men også en langt mer positiv forståelse av andre religioner og av kristendommen som religion. Kanskje de to hører sammen - splittelser innad fremmer ikke nettopp en-

Hjelp til mødre og barn i Polen

Det tyske katolske kvinneforbunds (kfd) lokal-lag i Hildesheim og Osnabrück har sendt baby-utstyr for 25.000 DM til Breslau i Polen til hjelp for vordende mødre og familier med spebarn.

KNA

10

heten utad. «Han skulle også samle til ett de Guds barn som er spredt omkring». Hvem kan vel i en stadig mindre verden og i en menneskehet som samtidig vokser i tall, nød, angst og problemer, unngå å se et Guds barn i alle som sulter og dør?

Når vi samles om enhetens sak og for enhetens program, har det altså større perspektiver enn vi ofte forestiller oss. For Gud har i uminnelige tider og på utallige måter talt til menneskene. Og det er avgjørende for oss kristne å se den éne Gud - verdens skaper og menneskenes Far - i all ekte religiøsitet. Her er det nemlig også slik at likheten er større enn ulikheten. Men menneskehetens kollektive religiøse lengsel er fortsatt en korsfestet lengsel - nettopp over korsets tegn, fordi selve lidelsens problem er et av kjernepunktene i den religiøse ulikheten som rår på jorden.

Troen på den éne Gud og på hans talsmenn i historien; troen på et liv etter livet; troen på en høyere rettferdighet, en større logikk i tilværelsen; troen på åndens seier over materien - alt dette er fellesmenneskelig religiøst arvegods, nesten almenreligiøsitet.

Håp om kontakt mellom Roma og Peking?

Vatikanet ønsker direkte kontakt med Kinas kommunistiske regjering, men man har hittil ikke lyktes å etablere den. Dette sier Vatikanets utenriksminister, kardinal Agostino Casaroli, etter at biskopen av Manila sammen med en gruppe andre asiatiske biskoper

Troen på Guds nærvær i den konkrete historiske situasjons virkelighet, Guds nærvær i lidelse, i alt som avtar og dør - dette er et punkt hvor religionene skiller lag. Igjen er vi tilbake ved Jesu kors - som splitter og forener.

Vi kan bare sammenligne Jesus og hans kors med to kjente religiøse lederskikkelser som Buddha og filosofen Plotin. Lidelsens problem førte dem begge bort fra den materielle og historiske virkelighet. Den éne - Buddha - ble det store forbilde på askese og meditasjon, mens den andre - Plotin - skammet seg over å være i et legeme. Den rettferdige Job klarer seg nok noe bedre, men lidelsens mening har han kun fattet nokså rudimentært.

Korset blir altså det helt store skille i religionenes verden:

- på den ene siden står den logiske Gud - med asketer og filosofer, og vender vår oppmerksomhet bort fra en verden som kun er en avglans av realiteten hinsides, bort fra en lidelse som kun er tilsynelatende;

- på den andre siden står Jesus med sitt kors og sin ulogiske Gud, sin «abba», og tolker sin lidelse og død som en begynnelse på Gudsrikets himmelske

nylig besøkte Kina. Moder Teresa håper å besøke Folkerepublikken i løpet av året.

I 1950-årene etablerte den kinesiske regjering Den katolske patriotiske kirke og brøt all kontakt med den hellige stol. De katolikker som opprettholdt kontakten med paven, ble idømt lange fengselsstraffer.

CATHOLIC HERALD

gjestebud. Det punkt hvor religionene skiller lag er nettopp korset.

Jesu kors er altså et splittelsens tegn også i verdensmålestokk. Men fordi denne splittelsen medfører så stor grad av lidelse i verden, er det nettopp i lidelsens problem at veiene burde møtes, og alle religioner forenes. Derved er vi tilbake ved Jesus og hans kors; han kom ikke for å spre - han kom for å samle.

Jesus er fortsatt en korsfestet Messias - og korsfestet er også hans legeme Kirken. Men Jesus skulle ikke bare dø. Korsets suverene betydning som symbol, ligger i at det er blitt et livssymbol: «han skulle ikke bare dø for folket; han skulle også samle til ett de Guds barn som er spredt omkring.»

Lidelsens mening består i at Jesu død gir liv til andre. Det er selve lidelsens mysterium som skulle forene alle mennesker - fordi lidelsen er vår felles menneskelige skjebne. Lidelsen er mer enn en skjebne - den er tillatt av Guds allmakt. Gud har imidlertid gjort mer enn bare å tillate lidelsen - han har gått inn i den, ved selv å lide, og har derved gitt lidelsen ny mening - livets.

Dette er meningen med Jesu

Kirkenes Verdensråds

østeuropa - politikk kristiseres. Direktøren for Keston College, en institusjon i England som spesialiserer seg på de kristnes situasjon i Øst-Europa, har skarpt kritisert Kirkenes Verdensråds politikk overfor landene bak jernrøtten. Ifølge Michael Bourdeaux har KV's politikk i overveiende

grad gått ut på å bevare kontakten med de russiske kristne. Derfor har man så langt det har vært mulig unngått offentlig kontrovers med kirkeledere fra Øst-Europa.

- Jeg tar ikke for hardt i når jeg sier at den politikk som drives i Geneve (KV's

hovedkvarter) har ført KV's verdensomspennende medlemsskare bak lyset når det gjelder den virkelige situasjon for de kristne i Sovjet, sier Bourdeaux. NØP

11

kors, et kors som splitter og forener. Det brutte legeme er det korsfestede legeme - det forenede legeme er det oppstandne legeme. Og Kirken er naturligvis lemmer på Jesu oppstandne legeme - men selv Jesu oppstandne legeme bærer tydelige sårmerker.

Slik er altså de kristnes situasjon i dag - og slik de økumeniske perspektiver. Det som samler oss, er Jesu kors, men det Kristi legeme som samler, er fortsatt korsfestet - splittet. Det avgjørende er at vi er oss bevisst vårt ansvar overfor alle mennesker, alle troende, uansett tro. Og dette ansvaret om ikke annet burde forene oss alle.

Jesus døde ikke bare for alle kristne. Jesus døde for alle mennesker over hele den vide jord.



Fra Ungdomsbønnen «I ditt nærvær» - ill. av Liv Benedicte Nielsen.

DEN UNIVERSELLE RELIGION?

«De hinduistiske og buddhistiske missionærer regner med i fuld alvor at kunne etablere hinduismen/buddhismen som den egt. *universielle religion* inden dette århundrede kommer til sin afslutning. Og de regner i hvert fald med, at kristendommens tid er forbi. De regner derimod ikke med at klare Islam så let, som de hidtil har klaret de kristne og kirkerne. De regner med, at den endelige kamp kommer til at stå mellem hinduismen og Islam, sådan som denne modsætning allerede tegner sig indenfor Indiens grænser og i forhold til Pakistan.»

Dette ifølge Johannes Monrad Aagaard, dansk teologisk forsker, i en artikkel i Kirke og kultur: «Nyreligiøsitet anno 1984». Her defineres nyreligiøsitet som «det fenomen der kommer til udtryk i en lang række ikke-kirkelige grupperinger, hvoraf de fleste har orientalsk oprindelse.»

NY-RELIGIØSE SEKTER

De ny-religiøse sekters oppblomstring de siste 20 år har ført til en øket interesse for de psykologiske prosesser som utløses i møte med slike sekter

og for påvirkningens psykologi generelt . . .

Sektenes oppblomstring er et resultat av et komplisert samspill mellom identitetssøkende, eksistensielt frustrerte ungdommer, svikt i de tradisjonelt meningsbærende institusjoner og dyktige karismatiske ideologiske autodidakter. Det åpne pluralistiske samfunn har skapt selgers marked på livssynsområdet — hvor det private initiativ og oppfinnsomhet har en sjanse som aldri før.

Når det gjelder *rekruttering* til sekter, peker de fleste undersøkelser på at majoriteten er ungdom fra middelklassen eller den høyere middelklasse med relativt god utdanning . . .

I Vestens pluralistiske samfunn er den ideologiske frihet kanskje større enn noen gang før i historien. Men de meningsbærende institusjoner som gir den oppvoksende slekt forpliktende visjoner, er på defensiven. Da faller ikke ubetydelige deler av dens ungdom som modne frukter for autoritære sosial-psykologiske systemer.

Nils Johan Lavik i Kirke og kultur. («Hjernevask» og nyreligiøse sekter).

Kardinal Slippyj død

Kardinal Slippyj, den åndelige leder for verdens seks millioner ukrainske katolikker, er død i Roma i en alder av 91 år, opplyser Keston College. Han har levet i Vatikanet siden februar 1963, da internasjonale bestrebelser - bl.a. av pave Johannes 23. - resulterte i at han ble løslatt fra en sovjetisk

arbeidsleir hvor han i 18 år hadde måttet tåle hardt arbeid og tortur.

Kardinal Slippyj uttalte seg ofte om de troendes lidelser i Sovjetunionen. Han kritiserte også mer enn én gang Vatikanet for å være for tolerant i sin politikk overfor kommunistiske land, og han benektet stadig at der var noen liberalisering i den sovjetiske religionspolitikk.

KATOLSK ORIENTERING

Hva kristendom dreier seg om «Disse mange modige, som tar Kristi ord om at 'salige er de som hungrer og tørster etter rettferd, salige er de som skaper fred' bokstavelig, de betyr mye for meg,» skriver Peter Bruce i KUs julenummer (Katolsk Ungdom). «De er inspirasjon og kilde til sterkere tro. Og av og til, når jeg møter kritikk mot kirken, er de min trøst og mitt forsvar. Ikke fordi jeg tror at Vatikanet er stappfullt av tvilsomme affærer av dem man kan lese om i

12

David A. Yallops bok «Paven må dø» ble anmeldt av Wera Sæther og Claes Tande i nr. 11 av St. Olav. De to anmeldelsene var svært forskjellige og har ansporet både til kritikk og ettertanke hos våre lesere. Vi bringer her to høyst ulike reaksjoner på anmeldelsene.

Gunnel Vallquist:

Wera Sæthers artikkel om Yallops bok grep mig djupt, derfor att hon till skillnad från flertalet anmeldere av boken går till hjärtpunkten, livsfrågan om den institution vi kallar den heliga kyrkan, Kristi kyrka. Jag vill inte påstå att det vanliga greppet på sådana här böcker, att visa på deras svagheter i fråga om faktafel och ohållbara hypoteser, skulle vara irrelevant; det hör till kritikerns renhållningsjobb - men i sådana här samman-

hang är det otillräckligt. Att stanna vid det kan vara ett sätt att bespara kritikern själv och hans läsare den nödvändiga mödan att gå innanför skiktet av påståenden och bemötanden, till själva kärnfågan: och om det vore sant? Vad blir då följden av vår tro på kyrkan?

Ingenting säger att det inte skulle kunna vara sant - påvar har blivit mördade förr, och påvar har själva varit mördare. Det fanns en tid då kyrkan fick leva med den insikten. Det var en förskräcklig tid, men på sätt och vis hälsosam för tron. Vi har, tack och lov, sedan länge blivit vana vid att ha påvar som inte kunnat beskyllas för illdåd i Borgias efterföljd, och det påvliga hovet eller kurian har fått en prägel av borgerlig anständighet som utesluter sådant som var vanligt i renässansens Rom.

En så lycklig utveckling kan ha mindre lyckliga följder. Den yttre anständigheten blir ett självändamål som måste upprätthållas till varje pris, också genom smussel med sanningen. Likadant är det med den prestige som följer med all «status». Kommer så därtill makt och pengar, så får man a priori utgå från att inte ens den kyrkligaste miljö kan hålla sig obefläckad, och ju

större hotet blir mot dessa jordiska värden, dess mindre himmelska blir de medel man måste ta till för att försvara dem.

Vad jag nu har sagt är rena konstateranden: så har det alltid varit, så är det, så kommer det alltid att vara, och det har Kristus alldeles tydligt och otvetydigt talat om för oss. Man behöver bara öppna evangelierna och läsa innantill. Det går inte att tjäna både Gud och Mammon.

För en troende människa måste därför frågan om påven har blivit mördad vara av mindre vikt än frågan om kyrkans trovärdighet: kan hon vara Kristi heliga kyrka oavsett vad svaret på den första frågan blir?

Att bli försatt i sådan oviss-het, att tvingas kämpa med sådana tvivel är egentligen nyttigt och nödvändigt för tron. Man konstaterar då att man har lätt för att sätta sin tro till sådant som inte kan vara förmål för tro: att kyrkans personal skulle vara av annan moralisk beskaffenhet än personalen i vilken annan jordisk institution som helst. I och med att kyrkan av omständigheterna tvingats (?) att anta formen av en dylik institution, i och med att realiteter som

ikke helt pålitelige bøker, men jeg tror likevel at slikt forekommer. Annet er tross alt ikke å vente i en kirke som omfatter mer enn 700 millioner mennesker - husk: mennesker. Men disse beklagelige tingene blir likesom nokså uvesentlige når man ser dem i lyset av innsatsen til en Moder Theresa, en Camara, en Walesa. For det er dem, de modige, som forteller hva kristendom egentlig dreier seg om.

Takk for hjelpen fra frie land
Sjelsørgeren for de litauiske flyktninger i Nord-Tyskland, dekan Vaclovacs Sarka, rettet nylig en inderlig takk «for åndelig og materiell hjelp fra frie land» til de litauiske flyktninger. Ved den russiske invasjon av Litauen i 1944 flyktet store skarer av katol-

ske litauere, og hjelpen fra de frie land har vært og vil fortsatt være av den største betydning for disse flyktingene så lenge sovjetrepublikken Litauen er et undertrykket land hvor katolikker og andre kristne forfølges, fremholdt Sarka. KNA

TO REAKSJONER

13

prestige, makt og pengar bli vit för kyrkan omistliga värden, och i samma mån som de blivit det, är kyrkan underkastad precis samma förbannelse som andra mänskliga samfund: vi är ett mycket blandat sällskap.

Detta borde bevara oss från all naiv och i grunden okristlig idealisering av dem som styr kyrkan och av kyrkan som mänskligt samfund. Det vill trons urskillning till att upptäcka vad som är heligt i kyrkan och vad som inte är det; ofta tar vi fel i båda riktningarna och därför har vi fått befallningen att inte döma någon. Men heller ikke sætta någon på piedestal; då riskerar vi att han trillar ner i huvudet på oss.

Men vår längtan efter det heliga, vår törst efter att se Guds löften uppfylla redan här på jorden driver oss ständigt att omge visse människor, vissa kretsar med en gloria. Så råkar vi förr eller senare ut för besvikelser, sorg och tvivel. Och därmed för motsatt risk: den illusionslöshet som är cynism (och som ofta utmärker kyrkliga och politiska journalister, vaticanologer och kremologer i lika grad). Inte heller den inställningen är en trons hållning. Kanske är vi dömda,

de flesta av oss, både Wera och jag, till ett smärtsamt pendlande mellan två falska poler: illusion och misstro. Jag ber i så fall att få fortsätta att pendla så, hellre än att fixeras vid endera polen.

Men framför allt ber jag för oss alla om den klarsyn som innanför skalet av en institution behäftad med *alla* mänskliga svagheter och synder urskilja DEN HELIGA KYRKAN, som i varje tid, genom helgade människor av alla stånd, i ödmjukhet och hjältemod bär vidare det liv som Kristus gav åt sin kyrka att förvalta. Inte minst i vår tid, säkert en av historiens hemskaste, har vi tillräckligt med åskådningsmaterial av det slaget för att inga eventuella mord i Vatikanen behöver rubba vår tro. Våra illusioner kan gärna brista.

Rolf K. Bowitz:

VERDILØST OM PAVEMORDET

«David Yallops bok vekker til ettertanke, og deri ligger kanskje dens verdi». Dette er en konklusjon på en leder i St. Olav (11/84). Det innrømmes at Yallops bok «Paven må dø»

kanskje ikke er helt objektiv. Dette er efter min mening en altfor mild karakteristikk. St. Olav mener anmelderen Claes Tande er i en misunnelsesverdige posisjon fordi han bor i Vatikanet. Men også de anmeldere som bor utenfor Vatikanstaten plikter å være kritiske når såpass alvorlige påstander fremsettes. Her blir blant annet navngitte kirkeledere anklaget for å være mordere og svindlere.

Et eksempel på en slik kritisk anmelder er Bjarte Botnen i Vårt Land. En del av hans anmeldelse er meget betimelig sitert i St. Olav - endog på samme side som deler av Wera Sæthers anmeldelse.

«Kanskje spiller det ingen rolle om paven faktisk ble drept» skriver Wera Sæther. Med sin leder virker det som om St. Olav's redaksjon slutter seg til denne oppsiktsvekkende meningsytring.

Etter min mening må man trekke den motsatte konklusjon: Det virker som Yallops påstand om at paven ble myrdet, bygger på fantasi, bakvas-kelser og uetterretteligheter (på godt norsk: løgn). Da kan man heller stille spørsmålet om hans bok er bygget på mindre edle motiver enn et oppriktig ønske om å tjene

Chilensk erkebiskop fordømmer politivold

Erkebiskopen av Santiago, Juan Fransisco Fresno, fordømmer i hårde ordelag en politisk aksjon nylig i utkanten av den chilenske hovedstaden: 4000 menn og gutter fra slum-

kvartere ble arrestert. Erkebiskop Fresno besøkte selv bydelen kort tid etter aksjonen og fikk se resultatet av politiets herjinger: mange hus var ødelagt og lokale sykehus var blitt ransaket på en slik måte at livsviktige medikamenter var bragt i uorden og data-kort brent. CATHOLIC HERALD

Chilenske biskoper med hyrdebrev om de politiske forhold

Sjelden er et hyrdebrev blitt så hurtig omsatt som det hyrdebrev de katolske biskopene i Chile nylig offentliggjorde. «Evangeliet, Etikken og Politikken» ble trykket i 20.000 eksemplarer og var utsolgt på under en uke. Jorge Osorio, eksekutivsekretær i «Fred og Rettsferds-service», sier i en kommentar at

14

sannheten og kirken.

Wera Sæther mener hos Yallop å finne «et inderlig forhold til mannen fra Nazaret». Etter å ha lest boken fristes jeg til å si med Darwin P.: snarere tvert imot!

Anmelderen i et protestantisk hovedorgan finner boken verdiløs. Vårt eget katolske hovedorgan finner på lederplass at boken har en verdi. Dette skjer tydeligvis i tilslutning til en anmelder som vil «pålegge alle katolikker å lese boken». Det er gledelig at Vårt Land er blitt en så god kilde for edruelig informasjon om den katolske kirke. Her fyller den et behov som ellers er dårlig dekket.



GI DIN KIRKE TJENERSINNETS GAVE

*Herre, hjelp vår kirke på dens vakt
mot sin trang til del i verdens makt.
Gi din kirke tjenersinnets gave!
Herre, frels vår kirke i fra svik
når den ønsker å bli verden lik.
Gi din kirke tjenersinnets gave!
Tilgi oss vår flukt fra kjærlighetens ord,
gi at noen ser en søster, ser en bror
blant ditt folk, på vandring gjennom verden!
Gi et ydmykt sinn i herskelystens sted,
gi at mange kan få kjenne Kristi fred
hos ditt folk, på vandring gjennom verden.*

Fra «Under løftets høye himmel»
av Svein Ellingsen

dokumentet er velkomment på grunn av at det bærer preg av å være et arbeidsdokument. Også kvinnen ser positivt på hyrdebrevet som sprenger diktatorenes snevre ideal om den kvinnelige mor og husholder og i stedet understreker kvinnenes rolle i oppdragerfunksjonen hvor barna blant annet skal lære om rettferdighet, sannhet og solidaritet. Disse verdier er samfunnets verdier - ikke bare mennenes, sier Maria Rosas, en fagforeningskvinne. NØP

Kardinal König angriper marxismen

Kristendom og marxisme er uforenlige størrelser, hevdet Wiens erkebiskop, kardinal Franz König, i en tale i London nylig til den konservative kristne bevegelse Moral Rearmament. Han betegnet marxismen som ate-

istisk og antireligiøs både i teori og praksis, men betonte samtidig at skillelinjen i verden i dag ikke går mellom øst og vest, men mellom dem som er for og dem som er mot Gud.

CATHOLIC HERALD

Svein Åtland:

De åndelige kameler

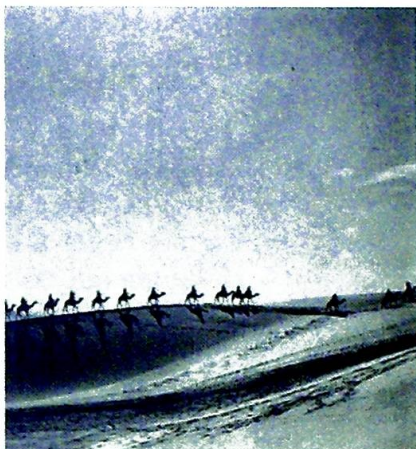
15

Når man går sine daglige skritt til og fra arbeidet under en skitten himmel midtvinters på Jæren, er det ikke mye som minner om at akkurat her ute ved havet har vi den aller vakreste himmel i hele Norge når solen skinner. Jærhimmelen på sitt vakreste er en åpenbaring i farger. Mange er de kunstnere som forsøker å fange denne naturens mosaikk og gjenskape den på lerretet.

Men midtvinters blir man rastløs. De åndelige kameler blir urolige. De vil til andre kilder for å slukke sin tørst. For vissheten om at det finnes oaser der kildene er uuttømmelige, er nedarvet gjennom to tusen år. Og når tørsten og lystten blir overmektig, har man bare ett å gjøre. Da skal man bryte opp fra hverdagen og dra ut for å vanne sine åndelige kameler.

Vi lutheranere har visst ikke så stort behov for å dra på pilegrimsreiser, i hvert fall kaller vi det noe annet. Man kunne jo bli mistenkt for å være *kattolikk*. Og kirkehistorien vår begynner jo ikke på ramme alvor før på 1500-tallet. Dessverre er det ikke så lite sannhet i denne overdrivelse.

Selv hadde jeg aldri trodd at jeg skulle komme til å dra som



pilegrim til Roma. Årsaken var først og fremst en inngrodd uvilje mot å bli befordret som *charterturist*, og det oppåtil med fly. Som pilegrim burde man gå til fots, i sømmelig kamel-tempo.

Så ble det likevel med fly. Og dessuten sammen med en kone som også ville være pilegrim. Det var vidunderlig. Og de hutrende brødre og søstre fra det norske høstlandskap fikk noen minnerike dager sammen. Og de skjortearmede fløyelsnetter i Roma var en ekstra velsignelse som fulgte med på kjøpet.

Den lille norske gruppen fikk nesten orkesterplass under Pave-audiensen. At det var så mange mennesker der, og at det var så festlig, hadde vi ikke drømt om.

Møtet med Peter og Paulus og martyrene var forunderlig

nært. Her har de vandret i noen av de samme gatene og sett noen av de samme bygningene. Det er godt å få understreket at kirkehistorien ikke er en fjern fiksjon.

Av gudstjenestene var det de små samlingene vi minnes best; i St. Anna-kirken, i kapellet i Domitilla-katakomben og i kirken der den hellige Frans hviler. Det var som om tiden stod ganske stille. Visst føles det konkret at våre kirker ikke er gjenforenet - ikke ennå. Men samtidig forstår og fornemmer man noe vesentlig om hva det vil si at de grenser menneskene setter, ikke rekker helt opp til himmelen. Derfor er det håp.

Så kan man vandre lykkelig omkring gjennom resten av den nordiske vinter, sammen med de beroligede åndelige kameler. Det er godt å ha vært ved kildene.



Tørke og krigshandlinger i Tchad

Ifølge generalsekretæren i Det All-afrikanske Kirkeråd (AACC) M. Rafransoa har tørken i Tchad nå nådd et slikt omfang at millioner av innbyggere er rammet og øyeblikkelig hjelp er helt nødvendig. Enkelte områder i

både Tchad og Sudan er nå like kriserammet som Etiopia. Samtidig med at tørke og matmangel herjer, melder Amnesty International fra London at flere hundre mennesker er henrettet av regjeringsstyrker de to siste månedene. NØP

Nigerias overhode hyller den katolske kirke

Lederen for militærregjeringen i Nigeria, Muhammedu Buhari, har i forbindelse med regjeringens kampanje mot umoral og lav disiplin i landet, kalt Den katolske kirke en viktig «alliert». Han sa dette i en hilsen til et katolsk bispemøte i landet. Også andre religiøse samfunn deltar aktivt i kampen mot umoralen i landet, sa Buhari. NØP

16 Wenche M. How:

MØTE I CALCUTTA

*Mor Teresas kloster
er en oase
bak høye murer
midt i Calcutta.
Bitte liten
kom hun mot meg,
akkurat slik
hun så ut
da hun mottok
Fredsprisen
i vår kalde hovedstad.*

Vi samtalte en times tid om hennes arbeid i slummen, om adopsjon av «hennes barn», om hvordan hun ønsker at gaver skal komme som en strøm av menneskers spontane medkjensle og giverglede, og om abort som hun stadig er sterkt opptatt av: «Og så er de redde for atomkrig,» var hennes kommentar, «de som dreper 50 000 ufødte barn hvert år.»

Med spesialtillatelse til å fotografere dro jeg rundt til noen av de mange institusjonene som Mor Teresa har opprettet for de aller elendigste i denne storbyen på mer enn 9 millioner mennesker. Timevis vandring i Calcuttas slum. Ingen asfalt, bare rødt

støv overalt. Ingen kloakk, her tisset man som det falt seg. Det gjaldt altså å se hvor man satte føttene. Jeg har aldri vært så møkkete i mitt liv. Man hadde advart meg mot å ta bilder på gaten, men nettet heller ikke å gå inn i elendigheten med kamera. Litt verdighet skal da også disse mine medmennesker få beholde. Noen har fortalt meg at en slumfamilie kan klare seg med 250-300 rupees i måneden. Det er omtrent 180-220 kroner. Det var en ubeskrivelig tung byrde å bære med seg flere årsinntekter for en slumbeboer i en liten veske stukket skjødesløst inn under armen, der jeg trasket omkring mens tusenvis av håpløse øyne fulgte meg.

På Shishu Bhavan, Barnas Himmel, bor barn som ikke ville vært i live dersom Mor Teresas søstre ikke hadde tatt hånd om dem. Flere av dem blir adoptert, en prosess som tar 2-3 måneder. Mor Teresa vil selv godkjenne adoptivforeldrene, og hun ser det som en gledelig utvikling at stadig flere indiske familier vil adoptere barna. Men de mange syke og underernærte, fysiske og mentalt handikappede faller gjerne utenom alles ønsker. En liten tass nektet å slippe tak i meg selv da søster kom med

kjeks og melk. Menneskelig kontakt var tydelig mangelvare, mer enn noe å stappe i munnen.

Neste stopp var Prem Dan, Kjærlighetens Gave, hjem for mentalt handikappede voksne. Inne var det deprimerende, selv om alt ble gjort for å holde stedet så rent og pent som råd er med mennesker som ikke kan hjelpe seg selv. En flettet brisk, en plastmadrass, et kulørt laken vevet av spedalske ved en annen institusjon, alt var rent, og det meste var helt. Utenfor satt mennesker i klynger, og det var relativt friskt i skyggen av de mange trærne. Man viste meg hvordan kokosnøttskall, sanket sammen fra byens søppeldynger, ble bløtt opp og så raspet til fibre som i sin tur ble tørket og brukt som madrassfyll, stappet inn i omsyddede nødhjelpsekker. En mann satt i et hjørne og flettet solid tau av fiberen.

Turen fortsatte til Nirmal Hriday Kalighat, Hjemmet for de døende, der rundt 60 pasienter i forskjellig forfatning lå på brisker i to saler. Selv om ansvarhavende sykepleier fortalte at ca. 50% blir så pass friske at de kan vende tilbake til rennestenen, var det vanskelig å forestille seg at noen av de

Vatikanet med underskudd

Vatikanstatens nasjonalregnskap for 1984 ser ut til å ende med et underskudd på rundt 250 millioner kroner. Da er oppgjøret for Vatikanbanken IOR utelatt. De totale inntektene beløper seg til omlag 540 millioner kroner, mens utgiftene kalkuleres til 800 millioner kroner. Vatikanets formue er verdsett til godt og vel tre milliarder kroner.

NØP

Svenske kirkeledere ber om full handelsboikott av Sør-Afrika

På et møte mellom et større antall kirkelige ledere og statsminister Olof Palme, hans utenriksminister Lennart Bodström og kirkeminister Bo Holmberg tok erkebiskop Bertil Werkström til orde for full utvikling av alle typer økonomiske forbindelser med apartheidregimet i Sør-Afrika. Palme på sin side sa

han var dypt bekymret over utviklingen i landet, men kunne ikke love noe totalt brudd med Sør-Afrika på det kommersielle plan.

Møtet mellom topp-politikere og kirken i Sverige er det andre i rekken. Det første fant sted på initiativ fra statsminister Palme i fjor. Denne gang var det kirken som inviterte til møte.

NØP

17



som lå der, skulle klare å komme på bena igjen.

Senere besøkte jeg et av leprasentrene, et sykehus og rehabiliteringssenter med 100 senger, der man dessuten tar hånd om 80 dagpasienter. 44 håndvever sørger for tøy til nonnens hvite og blå sarier, rutet lakenstoff til de mange institusjonene og bandasjer til eget bruk. Andre pasienter syr spesialsko til de spedalske. Pasientene tjener ca. 10 rupees eller vel 7 kroner om dagen. Dyrking av grønnsaker i egen hage, svinehold og oppdrett av fisk bidrar til å gjøre stedet selvhjulpent. Ti av Mor Teresas brødre som bor utenfor institusjonen, tar seg av pasienter om dagen, men går hjem hver kveld etter å ha delt ut

medisin og sett at alt står vel til. Stedet virker rent og velholdt, men det var nedslående å være vitne til at det eneste som blir gjort for disse ulykkelige, er å få skikk på byller og sår, en prosess som kan ta noen uker. Så blir pasientene sendt tilbake til gaten der de kommer fra, - og etter kort tid er de tilbake på sykehuset med nye sår og byller. Og jeg *vet* at denne sykdommen kan kureres så pasienten kan føre et nær på normalt liv igjen. «Mangel på kapasitet,» var svaret på mitt hvorfor. Jeg stod overfor en oppgitthet over situasjonen og forholdene som stod i sterk kontrast til den optimismen jeg tidligere hadde møtt, fatigdommen til tross.

I salen for de sværeste tilfellene, mange blinde, gjorde jeg ikke som den hellige Frans, men nøydde meg med å legge begge hendene på knærne til en gammel blind mann, så han i alle fall kunne føle kontakt. Her var de aller siste elendige.

Ved flere av Mor Teresas institusjoner arbeider ungdom fra forskjellige europeiske land, for kortere eller lengre tid. De innrømmet gjerne at den første tiden var verst. Så var de mer eller mindre falt inn i Østens rytme, en uunn-gåelig prosess dersom man skal overleve. Gamle krav til hygiene og godlukt er man nødt til å legge fra seg, skitt og svette er noe man ikke kommer forbi. Rent drikkevann og vann til kroppsvask er mangelvare. Disse unge menneskenes innsats er beundringsverdige. De er virkelig Kristi etterfølgere, i gjerning, ikke i ord. De har latt seg bevege til handling. De har innsett - og tatt konsekvensen av - at vår vestlige verdens overflod er ufortjent, et resultat av mange århundres utbytting, og at vi er nødt til å gi noe av vår rikdom tilbake, dersom vi skal få fred med oss selv, med vår neste og med Gud.

Indonesia anklages for folkemord

Den tyske «Organisasjonen for truede folk» (GfbV) karakteriserer Indonesias fremgangsmåte i Øst-Timor som «det alvorligste folkemord» siden den 2. verdenskrig. Ifølge kirkelige kilder er ca. en tredjedel av Øst-Ti-

mors snaut 700.000 innbyggere blitt offer for «indonesiske forbrytelser» siden invasjonen i desember 1975. Organisasjonen oppfordrer Tysklands og andre lands regjeringer til ikke å «bagatellisere de indonesiske forbrytelser».

KNA

Kampanje for kjernefysisk nedrustning

Monsignore Bruce Kent, generalsekretær for organisasjonen Kjernefysisk Nedrustning i Storbritannia, trer tilbake fra sin stilling. Hans begrunnelse er at den administrative arbeidsbyrde er blitt for stor. Han understreker at han ikke handler under tvang av den

18

Finn Thorn:

LUTHER OG KATOLSK

Kjære Knut W. Ruyter.

Det er en vanlig regel at en forfatter ikke svarer på en anmeldelse av sin bok. Jeg mener det er tillatt å gjøre en unntagelse i anledning din anmeldelse i «St. Olav» (Nr. 12). For saken er jo den at jeg med min bok «Luther i mitt liv som katolikk» har villet vekke både til ettertanke og nytenkning i synet på Luther og hans forhold til den katolske tro. Da kan det være nyttig at nye synsmåter kommer frem, og din anmeldelse gir en god anledning til nærmere presisering av hva saken dreier seg om. Du sier jo selv at det er meget i min bok som du ikke forstår. Da håper jeg du ikke har noe imot at jeg hjelper deg med forståelsen.

Du forundrer deg over at jeg ikke har konvertert tilbake til den lutherske kirke. Hadde jeg gjort det, så hadde jeg handlet stikk imot det som var Luthers ønske og hensikt med sin kirkefornyelse. Han ville på ingen måte stifte en ny kirke. Han ville en evangelisk rennelse i sin samtids katolske kirke. Luther forlot ikke den

katolske kirke. Han ble utstøtt av den. Det tvang ham til å organisere de menigheter som sluttet seg til hans reformatoriske bevegelse. Av dette er en luthersk kirke fremstått. Jeg for min del vil forbli i den kirke Luther ville fornye innenfra, ikke slutte meg til en kirke som Luther selv ikke ville grunnlegge.

Du skriver at jeg legger altfor stor vekt på temaet syndfrelse. Men kjære broder Knut, det er jo ett av grunntemaene i hele den bibelske forkynnelse! Når apostelen Paulus i sitt første brev til Timotheos i én sum gir innholdet av sin tro på inkarnasjonen og frelsen, så skjer det ved å si at «Kristus Jesus er kommet til verden for å frelse syndere, - og den fremste blant dem er jeg.» (1,15). Du skriver at *din* «katolske» erfaring ikke først og fremst er at du er en synd, men at du er skapt i Guds bilde og kalt til et liv i kjærlighet, i frihet og overflod. Det er vel og bra. Men glemmer du ikke samtidig at et syndefall har vansiret Guds bilde i oss? Du gleder deg over alt det positive og livsbejaende og gode i mennesket. Det har du felles med din åndelige far Frans av Assisi. Men du må samtidig være

klar over at den samme Frans hadde et åpent blikk for at ved siden av det gode vi har fra Skaperen, har vi også av oss selv en skadet og syndig side i vår natur. Hva sier du f.eks. om denne uttalelse av Frans: «Vi skal være fast overbevist om at hos oss finnes bare laster og synder»? Dermed vil Frans ikke nekte det gode som mennesket eier som Guds skapning. Men det er gaver, nåde. Av seg selv derimot er mennesket bare synd.

Fordi vi skylder Gud alt, oppfordrer Frans oss til å elske Gud «som har skapt oss, forløst oss, og som vil redde oss alene av barmhjertighet, og som har vist og stadig viser oss elendige og fattige, onde og avskyelige, utakknemlige og onde så store godhet». Dette er ord som kunne vært tatt rett ut av Luthers skrifter. Men det er altså ord av den hellige Frans av Assisi. Min katolske og evangeliske erfaring er at den kristne glede, gleden over Evangeliet, først kommer til full utfoldelse når vi erkjenner hvilken syndig elendighet vi ved troen på Kristus er blitt reddet fra.

Du er inne på forholdet mellom Paulus og Luther. Det er et interessant tema, som ville

katolske biskpekonferanse.

Bruce Kent håper på stillingen som vise-president. «Uansett hvilken tittel jeg måtte få, vil jeg også i fremtiden bruke den samme energi og den samme tid til vårt felles arbeid», erklærte den 55-årige monsignore.

KIPA

«Norske verdier»

33 % eller tredjeparten av dem som deltar aktivt i kristent miljø i de større byene tror på Gud som kraft eller ånd, ikke som en personlig Gud. Denne oppsiktsvekkende konklusjonen står å lese i undersøkelsen «Norske verdier», som kom for et par år siden, men hittil har vært lite offentlig kjent. Forskningssti-

pendiat Knut Lundby presenterte den i et foredrag på Det frivillige kirkelige landsmøte i Oslo, der samfunnets verdigrunnlag var oppe til debatt.

Undersøkelsen viser at det er en stor skjult religiøs tro og stor oppslutning om de 10 bud i befolkningen.

VÅRT LAND

TRO I DAG

kreve en lengre redegjørelse. (Det er skrevet en verdifull bok om dette av Paulus Althaus «Paulus und Luther über den Menschen». Gütersloher Verlagshaus, 1963). La meg bare kort si at der er store forskjeller mellom Paulus og Luther. Luther hadde en dyp syndserkjennelse. Paulus roser seg av at han «hva rettferdighet ved Loven angår, er ulastelig!» Men Paulus og Luther møtes på et helt sentralt punkt: den eneste holdbare rettferdighet overfor Gud er ikke den vi presterer og kan rose oss av, men alene den vi får som gave av ren nåde. Etter å ha rost sin menneskelige rettferdighet, skriver Paulus: «Uten å bry meg om den rettferdighet som jeg selv kunne erverve meg gjennom Loven, vil jeg i stedet eie den rettferdighet som vinnes ved troen på Kristus, - den rettferdighet som er en gave fra Gud og bygger på troen.» (Fil. 3,9).

I troen på den nådefulle frelse fra vår syndige fortapthet ved Jesu Kristi forsoningsdød på korset står Paulus og Luther sammen. En katolikk som jeg er på bølgelengde med, biskop Hans Martensen i København, sier om dette: «Dybdene i Luthers innsikt i menneskets fortapthet og tilgi-

velsens uforskyldte grenseløshet - en original nytenkning uten like om sentrale, men halvveis glemte dimensjoner av Paulus' breve - disse tanker kunne blitt teologisk fruktbare innenfor den katolske kirke. Men de gikk århundrevis fullstendig tapt, og skilsmissen gjorde den katolske kirke mer fattig, enn den ville ha vært, om Luthers innsikt hadde fått virke innenfor kirkens mure, i stedet for å bli til angrepsmål utenfor.» Det biskop Martensen her sier, er presis hva jeg har ønsket å få frem med min bok: den katolske kirke kan ikke lenger gi avkall på å la seg berike av tanker fra Luther.

Min katolske tro er blitt utdypet ved studiet av Luthers verker. Luthers spiritualitet ligger i forlengelsen av tradisjonen fra Bernhard av Clairvaux, Johannes Tauler, Thomas av Kempis, - og av Frans av Assisi. Det har lært meg at Luther er en av de mest misforståtte skikkelser i den katolske kirkes historie. Luthers pave, Leo X, og hans romerske teologer, var ute av stand til å forstå hva denne tyske munk lærte. Han talte ut fra et helt nytt teologisk språk. For igjen å sitere biskop Martensen: «Luthers nytenkning var så genial, at han undertiden fikk tanker

fra Bibelen eller fra oldkirken til å leve opp og stråle med uventet glans. Luther talte annerledes om Gud enn noen annen hadde gjort i hundrevis av år.»

Det er først i vår tid at katolske teologer har vært i stand til å forstå Luther. Den romersk-katolske nedrakking av Luther ble bragt til taushet i 1940 med den katolske historiker Joseph Lortz' verk «Die Reformation in Deutschland». Lortz forstod Luther og anerkjente hans ekte og dype religiøsitet og hans ærlige hensikt i en kirkefornyelse på Evangeliets grunn. Fra da av har vurderingen av Luther snudd om fra forakt til beundring hos en rekke fremtredende katolske teologer. Jeg har hatt noen av dem som lærere. Og vi har i vår tid endog opplevet at en pave er gått opp på prekestolen i en luthersk kirke i Roma!

Jo, du har rett, Knut: «Pater Thorn er glad i Luther.» Hvorfor? Ja, det har jeg altså skrevet en bok om, som du har anmeldt. Og dermed takker jeg for din anmeldelse. Kanskje enkelte punkter i boken nå er blitt litt mer forståelige?

Og julen varer helt til påske . . .

Himmelsthür heter stedet - det ligger nær Hildesheim i Vest-Tyskland, - og hit kommer brev adressert til «Stjernevn. 1000, Himmelen» til «Himmelporten 2» eller ganske enkelt til «Jesus-barnet, Himmelen».

Siste år kom det vel 23.000 brev fra barn til julenissen i Himmelsthür - nærmere bestemt postkontoret!

Julenissens hjelper er postbetjent Friedrich Senf som i de siste 15 år har tatt hånd om - og svart på! - all denne ekstraposten i Himmelsthür. Når det er som mest hektisk i de-

sember, trenger Senf hele 5 «ekstranissere», men selv det er ikke nok. Det blir mye ekstraarbeid utover kveldene og i helgene, en innsats den barnevennlige postbetjent gjør ganske frivillig og uten vederlag. En viss påskjønnelse har dog denne ivrige hobbyjulenisse fått: for noen år siden ble han belønnet med Bundesverdienstkreuz!

Katolsk smil og økumenisk sukk!

Er det tillatt med et lite katolsk smil - i disse økumeniske tider? Ikke et ubehagelig, selv godt smil, men bare en liten bevegelse av smilebåndet — i all enkelhet?

Smilet er forårsaket av nedenstående lille reformerte sukk over katolsk begrensning, hentet fra etterordet til en dansk utgave av det kjente skrift fra 1600-tallet «En vandring med Gud». Vandringene er en samling brev fra og samtaler med den fromme karmelitermunk Laurentius — første gang trykket i 1692. Den danske utgave med «efterskriftet» er anno 1974 - utkommet på det velklingene forlag «Kirkeklokken»:

EFTERSKRIFT

Det vil måske gå en del af læserne således, at deres opmærksomhed fæstes mest ved, hvad der mangler i foranstående (altså i brevene). Men lad os huske på, at denne mand levede midt i den katolske kirke og i en tid, hvor der også blandt protestanter herskede megen åndelig død. Vi må da tværtimod undre os over, at han fik så meget åndeligt lys, som det fremgår af dette

skrift. Og vil vi ydmyge os for Herren, da må vi føle dyb beskæmmelse over, at en, der måske havde mindre klart evangelisk lys end vi, benyttede sig således af det lys, han havde, at han kom til at leve sit liv i et så dybt, inderligt og stadigt samfund med Gud som få eller ingen af os. Hans eksempel vil da drive os til at trænge os nærmere ind til Herren. Og vi vil takke og prise Gud også for ham som hørende med til den *sky af vidner*, der omgiver os (Hebr. 12,1) og oppmuntrer os til at løbe med udholdenhed på banen.

Og etter at man har smilt både en og to ganger og lest det hele om igjen, slår det en at også her er der lærdom å hente. Har vi ikke noen og enhver lett for å synes at andre tider og andre steder, ja «de andre» rent generelt, har mindre klart evangelisk lys enn vi selv?

Et smil og en påminnelse om evangelisk beskjedenhed - både sann og slik - er ingen dårlig høst etter noen minutters fordypelse i et noe selsomt stykke etterskrift.

At man lurar på om utgivel-sesåret 1974 kan være riktig, er en annen sak - og vel verd et lite økumenisk sukk! UKJ

Håp - pavens budskap til Latin-Amerika

Pave Johannes Paul IIs 24. utenlandsreise gikk til Latin-Amerika i anledning av opp-takten til den 9-årige forberedelsen til fei-ringen av 500-års jubileet for Amerikas oppdagelse og evangelisering.

Overfor den latin-amerikanske biskopkonferanse CELAM gjentok paven sin appell om innsats for de fattige. Han fortsatte dermed linjen fra bispemøtene i Medellín (1968) og Puebla (1979). Han påpekte at den voksende elendighet, underutvikling, egoisme og undertrykkelse i landene forplikter kirken til - med alle midler - å gå inn for kampen for menneskeverd og rettferd.

Paven betonte videre at sosial frigjøring må skje uten hat og vold og ikke bestemmes av klassekampens regler. Kirken ønsker dialog, forsoning og politisk løsning av problemene. Ateistiske programmer og materialistiske systemer styrer bare menneskene ut i enda større ufrihet.

Paven gjentok flere ganger sine advarsler mot frigjøringsteologien: «Den såkalte folkets kirke, som ikke er Kristi kirke», bringer kir-kens enhet i fare eller står til og med i mot-setning til den. Kirken må ikke resignere, men være håpets symbol og gå aktivt inn for å bygge opp arbeiderbevegelser som hjemper for rimelige arbeids- og livsbetingelser.

KIPA



Ortodoks munk fengslet

Den femte desember ble den russisk-ortodokse munken Pavel Lysakh dømt til ti måneders fengsel for å ha forbrudt seg mot det innenlandske pass-systemet, melder Keston College. Lysakh ble anmeldt for å ha oppholdt seg i Moskva til tross for at hans oppholdstillatelse bare gjaldt byen Kimry i Kalinin-regionen. Den maksimale straff for å bryte passloven er tolv måneder. NØP

Jubileumsforedrag som særtrykk

NKKF har utgitt et særtrykk med de to foredrag som ble holdt under studiedagen i forbindelse med forbundets 60-års jubileum i oktober i fjor. De to foredrag er: «Martha og Maria - om kvinners tjenester i kirken» av

Mette Andrésen O.P., og «Kvinnelige tjenester i dagens kirke: En hob af bladløse quist idag, men blomst imorgen?» av Knut W. Ruyter O.F.M. Særtrykket kan fås ved henvendelse til NKKF mot bet. kr. 5,- pr. eks. + porto. NKKF-NYTT

21

Ny redaktør av «St. Olav»

Sr. Else-Britt Nilsen O.P. har trukket seg som redaktør av «St. Olav» ved årsskiftet. Hennes forskerarbeid har vist seg vanskelig forenlig med redaktørstillingen.

Ved Sr. Else-Britt Nilsens tilbakekomst i 1982 uttrykte biskop Gran tro på og håp om at hun i kraft av sine studie-år skulle tilføye bladet nye og verdifulle impulser. Hun har innfridd våre forventninger. Vi har satt pris på hennes klare penn og faglige kompetanse. Vi håper at «St. Olav» også i fremtiden vil få nyte godt av arbeider fra hennes hånd.

Redaktørstillingen er fra og med dette nummer overtatt av Unni Klepper Joynt som alt en tid har fungert som medredaktør. Vi har kunnet konstatere hennes kapasitet og faglige dyktighet og glede oss over hennes gode artikler.

Jeg retter en varm takk til Sr. Else-Britt Nilsen for hennes arbeid i «St. Olav» - så langt, og samtidig ønsker jeg Unni Klepper Joynt alt godt for det arbeid og ansvar hun har påtatt seg. Det som alt er gjort, lover godt for fremtiden!

+ Gerhard Schwenzer
biskop

TIDENS TEGN 1984

Katolske Forlag (København) sender også i år ut sin årskavalkade Tidens Tegn, som på mange måter måler tidens puls. Som i tidligere år, er også dette heftet en meget lesverdig publikasjon. I tillegg til en oversikt over viktige hendelser i kirkens liv i året som gikk, inneholder den artikler og intervjuer som burde interessere mange.

Redaktør Torben Riis' intervju med den franske professor Jérôme Lejeune, en av Europas ledende kapasiteter innen den genetiske forskning, går rett inn til kjernen i den etiske debatt som pågår også her hjemme i kjølvannet av bl.a. presens avsløringer om hva genetisk forskning kan brukes til - og faktisk

brukes til! «Forsøg med menneskefostre - det er biologiens pornografi» er titelen på denne samtale som kommer inn på så mangt - geneforskning og darwinisme, religion og vitenskap, - men i særlig grad forskerens og samfunnets moralske ansvar overfor medmennesket.

Etiske spørsmål står også i sentrum i et intervju med «den første katolske minister i Norge noensinde», Lars Roar Langslet. Hvor går grensen mellom statens maktutførelse og den enkeltes rett til frihet og valg er ett av de mange spørsmål som berøres.

«Menneskesynet der blev væk» har Elsebet Kieler kalt sitt innlegg i den etiske debatt - og rådløshet! - omkring individets fundamentale rettigheter. Hun gir en skarpsynt analyse av situasjonen og gjør klart og

overbevisende rede for det teologiske fundament det kristne menneskesyn bygger på.

Den irsk-amerikanske forfatterinnen Flannery O'Connor er gjenstand for stigende interesse både i USA og Europa. Torben Riis behandler hennes forfatterskap under den megetsigende tittel «Kristen realisme er ikke sentimental». I tillegg inneholder det 60-siders hefte kortere artikler og rapporter om en rekke aktuelle emner - fra video - og TV-vold til kirken i Sovjet. Det meget gode billed- og illustrasjonsmaterialet bør også fremheves. Heftet, som koster kr. 36,-, kan fås ved henvendelse til St. Olav Bokhandel i Oslo eller direkte til Katolsk Forlag, Tåsingegade 27, 2100 København Ø.

UKJ

De forenede bibelselskaper i arbeid med 562 oversettelser
De forenede bibelselskaper (UBS) arbeider idag med utgivelser av Bibelen på 562 ulike språk i land over hele verden, meldes det i selskapets 1984-rapport om oversettelsesarbeidet. For 376 av språkene blir deler av Bibelen oversatt for første gang og i 170 av

språkene er Den romersk katolske kirke med i oversettelsesarbeidet. I tillegg arbeides det med språklige revisjoner av Bibelen på hele 27 språk. De forenede bibelselskapers arbeid innebærer både kvalitetskontroller, økonomisk støtte og teknisk hjelp til de lokale utgi-verne. Av de 562 utgivelsene er 253 i Afrika, 250 i Asia, 33 i Nord- og Sør-Ame-rika og 26 i Europa. NØP

Fysiokjemiker, 24 år, søker hybel under videreutdanning ved Universitetet, Blindern. Ikke røker.

Bente Ruyter,
 Solvangv. 18, Fredrikstad,
 tlf. (032) 97 565

Gammel messe tillatt - av Clas Tande

Redaksjonelt:

Et redaktørskifte i St. Olav hører ikke til de dramatiske hendelser - heller ikke «vaktskifte» blant de faste medarbeidere.

Fra og med dette nr. slutter pater Aage Hauken som fast arbeider. Grunnen er en undervisningsstilling ved dominikanernes universitet Angelicum i Roma, et «sesongarbeid» som vanskelig lar seg forene med nært medarbeid i bladet. En hjertelig takk til pater Hauken for innsatsen, og et like hjertelig velkommen til to nye medarbeidere: pater Albert Raulin o.p. og pater Knut W. Ruyter o.f.m. Skjønt «nye»?

De er begge godt kjent fra St. Olavs spalter, det nye er en nærmere tilknytning til bladets dagligliv. At dette dagligliv - og bladets almentilstand generelt - også er avhengig av interesse og støtte utenfor redaksjonens egne rekker, er en annen sak. Et «katolsk tidsskrift for religion og kultur» trenger både bredde og dybde. Redaksjonen er takknemlig for all god hjelp til å fylle disse dimensjoner.

Unni Klepper Joynt

En marginalnotis i St. Olav nr. 12/84, med overskriften «Latinsk messe tillatt - på visse betingelser», kan trenge noen tilføyelser. For det første må det understrekes at messer på latin alltid har vært tillatt. Den nye Paul VIs liturgi som ble innført etter konsilet, har åpnet for messen på folkespråket, ikke avskaffet latinen.

Nå kan messer etter gammel (tridentinsk) ritus feires igjen, etter en over ti års «forbudstid», på følgende betingelser:

- Den lokale biskop må gi uttrykkelig tillatelse,
- de grupper som ber om det, må erklære, om nødvendig offentlig, at de anser den nye liturgi som fullverdig og gyldig,
- feiringen kan ikke skje i sognekirker. Den tridentinske liturgi må aldri bli «normal» messe for en gruppe eller menighet,
- feiringen skal skje ifølge missalet fra 1962,
- en rapport fra bispedømmene om omfang av spesialtillatelse og erfaringene man har gjort, skal sen-

des inn etter ett år til Vatikanets Kongregasjon for Gudstjenesten.

Betingelsene er så strenge at tilhengerne av den suspenderte franske erkebiskop Lefebvres bevegelse ikke kan gå inn på tilbudet. De avviser jo den nye messes gyldighet.

Mange biskoper verden over har allerede sagt at de ikke har planer om å benytte seg av den pavelige tillatelse til å åpne for den tridentinske ritus. Etter det jeg vet, har hittil så skjedd bare i Paris, der kardinal Lustiger i desember tillot bevegelsen «Una voce» å feire tridentinsk messe ved en anledning. Det skjedde nær den kirke i Latinerkvarteret der Lefebvres tilhengere har okkupert en kirke og feirer forbudte tridentinske messer.

Et underforstått mål med å tillate den tridentinske messe under kontrollerte forhold, er vel å ta vinden ut av seilene av Lefebvres bevegelse. Mange av dem som føler seg tiltrukket av bevegelsen, er vel i virkeligheten mer glad i den tridentinske messe enn de er motstandere av Det Annet Vatikankonsil.



R.I.P.

Vår kjære
SØSTER ENGELBERTA BRINKMANN
 døde i Oslo den 30.11.1984
 i en alder av 80 år,
 etter 54 års klosterliv.
Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE



R.I.P.

Vår kjære medsøster
SØSTER MARTINA SOONIENS
 døde den 21. des.
 i en alder av 81 år.
Den avdøde anbefales
til de troendes forbønn.

ST. FRANSISKUS SØSTRENE



R.I.P.

Vår kjære
SØSTER FEBRONIA DEPENBROCK
 døde i Halden den 2.1.1985
 i en alder av 80 år,
 etter 51 års klosterliv.
Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

**RENÉ OG
HÉLÉNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

FORBEHOLDNINGSSKAPET  LIFVORSIKRINGSBESKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

Dialogmesse Høymesse

22. Ferial el. Vincent, diakon og martyr. Hebr. 6, 10-20. Mk. 2, 23-28.	Arendal <i>St. Franciskus kirke</i>	Tyholmen Tlf. 22 209	<i>lørd.</i> : 18.30 <i>sønd.</i> : 8.00	11.00
23. Ferial, Hebr. 7, 1-3.15-17 Mk. 3,1-6.	Asker og Bærum <i>Mariakirken</i> <i>Eikeli katolske kirke</i>	Nyveien 17, Stabekk Tlf. 53 77 35 Veståsen 18 Tlf. 24 25 69	<i>lørd.</i> : 17.45 <i>sønd.</i> : 9.15	10.45 10.30
24. Frans av Sales, biskop og kirkelærer. Hebr. 7, 25-8, 6. Mk. 3, 7-12.	Bergen <i>St. Pauls kirke</i> <i>Vår Frue Kirke</i>	Christiesgt. 16 Tlf. 32 54 10 Helleveien	<i>lørd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> : 9.00 9.30	11.00
25. <i>Apostelen Paulus' omvendelse.</i> Ap.Gj. 22, 3-16 el. 9, 1-22. Mk. 16, 15-18.	Bodø <i>St. Eysteins kirke</i>	Hernesvn. 22 Tlf. 21 783	<i>lørd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> :	11.00
26. Timotheos og Titus, biskoper. 2. Tim. 1, 1-8 el. Tit 1, 1-5. Lk. 10, 1-9 el. Mk. 3, 20-21.	Drammen <i>St. Laurentius kirke</i>	Cappelensgt. 1 Tlf. 83 20 19	<i>lørd.</i> : 13.00 <i>sønd.</i> : 9.00	11.00
27. <i>3. alm. søndag</i> (Norske Tidebønner Uke 3) Joh. 3, 1-5.10. 1. Kor. 7, 29-31. Mk. 1, 14-20. (Angela Merici, jomfru, feires ikke).	Fredrikstad <i>St. Birgitta kirke</i>	Kongensgt. 9 Tlf. 11 438	9.00	11.00
	Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
28. Thomas Aquinas, prest og kirkelærer. Hebr. 9, 15. 24-28. Mk. 3, 22-30.	Halden <i>St. Peters kirke</i>	Kristian V's pl. 1 Tlf. 81 168	9.00	10.45
29. Ferial. Hebr. 10, 1-10. Mk. 3, 31-35.	Hamar <i>St. Torfinns kirke</i>	Torvg. 113 Tlf. 23 751	<i>lørd.</i> : 18.00 <i>sønd.</i> :	11.00
30. Ferial. Hebr. 10, 11-18. Mk. 4, 1-20.	Hammerfest <i>St. Mikael kirke</i>	Salsgt. 52 Tlf. 11 447	19.00	11.00
31. Johannes Bosco, prest. Hebr. 10, 19-25. Mk. 4, 21-25.	Harstad <i>St. Sunniva kirke</i>	Skolegt. 4 Tlf. 61 501	<i>lørd.</i> : 17.00 <i>sønd.</i> :	10.30
	Haugesund <i>St. Josefs kirke</i>	Haraldsgt. 21 Tlf. 23 195		11.00
FEBRUAR	Hønefoss <i>St. Theresias kirke</i>	Vesterngt. 5 Tlf. 22 381		11.00
1. Ferial. Hebr. 10, 32-39 Mk. 4, 26-34	Kristiansand S. <i>St. Ansgar kirke</i>	Kirkegt. 3 Tlf. 24 225	<i>lørd.</i> : 13.00 <i>sønd.</i> : 10.00	11.00
2. <i>Herrens fremstilling i templet</i> Mal. 3, 1-4 el. Hebr. 2, 14-18 Lk. 2, 22-40 el. 22-32 I Tromsø stift: kirkevigselfest, høytid	Kristiansund N. <i>St. Eysteins kirke</i>	Flintegt. 5 Tlf. 72 779		11.00
3. <i>4. alm. søndag</i> (Norsk Tidebønner Uke 4) 5. Mos. 18, 15-20 1. Kor. 7, 32-35 Mk. 1, 21-28 Ansgar, biskop feires ikke	Levanger <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eystens sykehjem</i>	Jernbanegt. 29		11.00
	Lillehammer <i>Mariakirken</i>	Weidemannsgt. 3A Tlf. 52 550	<i>lørd.</i> : 18.00 <i>sønd.</i> :	10.00

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen & Søn

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt



A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

Liturgisk kalender

4. Ferial. Hebr. 11, 32-40
Mk. 5, 1-20
5. Agathe, jomfru og martyr
Hebr. 12, 1-4. Mk. 5, 21-43
6. Paul Miki og hans ledsagere,
martyrer.
Hebr. 12, 4-7. 11-15 Mk. 6, 1-6
7. Ferial. Hebr. 12, 18-24
Mk. 6, 7-13
8. Ferial el. Hieronymus Emiliani.
Hebr. 13, 1-8
Mk. 6, 14-29
9. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
Hebr. 13, 15-17. 20-21.
Mk. 6, 30-34
10. 5. alm. søndag
(Norsk Tidebønner Uke 1)
Job 7, 1-4. 6-7
1. Kor. 9, 16-19. 22-23
Mk. 1, 29-39
(Scholastica, jomfru feires ikke)
11. Ferial. 1. Mos. 1, 1-19
Mk. 6, 53-56
el. Vår Frue av Lourdes
Jes. 66, 10-14c. Joh. 2, 1-11

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

Gudstjenester

		Dialogmesse	Høymesse
Lillestrøm	Romeriksgt. 1	9.00	10.30
St. Magnus kirke	Tlf. 71 28 85		
Molde	Parkvn. 25		11.00
St. Sunniva kirke	Tlf. 51 467		
Moss	Ryggevn. 24		17.00
St. Mikael's kapell	Tlf. 51 038		
Narvik	Håreksgt. 82		18.30
Kristi Kongekirke			
Oslo	Akersvn. 1	lørd. : 19.00	
St. Olav domkirke	Tlf. 20 72 26	sønd. : 9.30	11.00
		19.00	
St. Hallvard kirke	Enerhauggt. 4	8.35	11.00
	Tlf. 67 23 83		
St. Dominikus kirke	Neuberggt. 15	9.00	11.00
	Tlf. 43 07 71	18.30	
Jesu Hjerte kapell	Ullernchausséen 52	9.00	
	Tlf. 55 81 21		
Grefsen kapell	Glads vei 23	9.00	11.00
	Tlf. 21 23 55		
Lunden kloster	Øvre Lunden 5		10.00
	Tlf. 64 18 20		
Porsgrunn	Sverresgt. 26	lørd. : 18.00	
Vår Frue kirke	Tlf. 50 793	sønd. : 11.00	
Stavanger	Dronningensgt. 8	8.30	11.00
St. Svithun kirke	Tlf. 52 55 34	9.30	
		18.00	
Stord			
Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugson. 12			
Høymesse hver 2. søndag kl. 11.			
Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230			
Tromsø	Storgt. 94	lørd. : 19.00	
Vår Frue kirke	Tlf. 84 277	sønd. : 11.00	
Trondheim	Prinsensgt. 2a2	9.00	11.00
St. Olavs kirke	Tlf. 21 214		
Tønsberg	Sandefjordsgt. 1		11.00
St. Olav kirke	Tlf. 11 949		
Voss	Finnesvegen 57		Etter avtale
St. Olavs kapell	Tlf. 51 25 10		
Ålesund	Nørvesund	lørd. : 17.00	
Vår Frue kirke	Tlf. 37 558	sønd. : 8.30	11.00

Neste nummer utgis 11. februar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarlig redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 130,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 150,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, Oslo 1

SALG!
BØKER
PLATER
KASSETTER

noen få
krybbefigurer
og
staller

mandag og fredag 9-16
tirsd. onsd. torsdag 9-17
lørdager 9.30-13.30

telefon (02) 20 72 48

VALFART TIL ASSISI

Kjære fransiskanske venner,

Mange har spurt oss om vi kan arrangere en pilgrimstur til Assisi. Derfor har vi allerede nå planlagt en ny tur til høsten.

Denne gang går turen utelukkende til Assisi. I ti dager skal vi fordype oss i fransiskansk spiritualitet. For å få fullt utbytte av turen, bør deltakerne ha gjort seg litt kjent med den hl. Frans, f.eks. ved å lese en eller flere av de følgende bøkene: Johannes Jørgensens biografi om *Frans fra Assisi*, *Frans av Assisis Skrifter* (St. Olav Forlag, 1982), van Doorniks *Frans av Assisi. En profet for vår tid* (St. Olav Forlag, 1976), eller Henrik Roelvinks *De fatigas rikedom* (Katolska Bokförlaget, 1983).

Vi skal følge i Frans av Assisis fotspor ved å oppsøke de viktigste stedene i hans liv (Chiesa Nuova, San Damiano, Carceri, Portiuncula, Rivo Torto, Greccio, Fonte Colombo, La Verna og Frans' grav).

Vi skal også vandre rundt i egnen rundt Assisi (Monte Subasio, Rocca), valfarte til de steder som vokste opp i tiden etter Frans' død (Basilica di San Francesco, Santa Maria degli Angeli, Klara-kirken), og ta kontakt med og møte nyere former for fransiskansk og kristent liv (San Masseo, en gård og et ungdomssenter, San Girolamo i Spello, som drives av Jesu Små Brødre, og Centro Ecumenico Nordico) — slik at vi kan oppdage hva den hl. Frans har å si oss i dag. Turen vil bli lagt opp som en slags retrett.

Turen vil koste ca. kr. 5.700,—. I tillegg kommer avbestillingsforsikring ved sykdom kr. 75,—. Prisen omfatter flyreisen Oslo—Roma t/r, busstransport til Assisi t/r, bussturer til La Verna, Greccio og Fonte Colombo under oppholdet, samt opphold med 1/2 pensjon hos de amerikanske søstre (St. Anthony's Hospice, Via Galeazzo Alesi, 10. I-06081 Assisi, Pg. Tel.: 095-39-75-812542).

Ansvarlige for reise og opplegg er Elisabeth Nysæther, Bjarne Falkanger, OFM, og Knut W. Ruyter, OFM.

Påmelding direkte til pater Knut Ruyter ved innbetaling av depositum kr. 500,— på bankkonto nr. 1600.12.65869, snarest mulig. Deltakerantallet er begrenset.

Vennlig hilsen
Fransiskanerne

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4

Tlf. 15 34 82

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

Kjell Arild Pollestad:

NADVERD OG ØKUMENIKK

Pater Hilarion har tatt seg en velfortjent vinterferie etter høstens og julens mange strabaser, og dermed er det på denne bladets siste side blitt plass til noen bemerkninger til stiftskapellan Ola Tjørhoms (Tjørholm ver en beklagelig misforståelse!) artikkel om nadverden og enheten i forrige nummer av St. Olav. Tjørhom er ikke den eneste som har reagert på min artikkel om enhet og splittelsen; såvel fra katolsk som fra luthersk hold har jeg fått høre at den røpet en økumenisk holdning. At slike misforståelser kan oppstå, skyldes nok at jeg ikke har uttrykt meg klart nok, og det beklager jeg. Andre har imidlertid sett mitt innlegg som en kjærkommen klargjøring av et vanskelig spørsmål. Jeg håper disse sistnevnte er i flertall, for det var slik det jeg skrev, var ment.

Pastor Tjørhoms interessante artikkel inneholder en beklagelig misforståelse: Han skriver som om jeg hadde gjort det til en kjepphest at lutheranere ikke burde få adgang til den katolske kirkes nadverd. Han argumenterer mot noe han oppfatter som mine personlige meninger. Dermed setter han min artikkel inn i en feilaktig sammenheng. Det spiller nemlig ikke den minste rolle hva pater Pollestad måtte mene om denne sak. Min oppgave var et forsøk på å forklare *hvorfor* den katolske kirke ikke tillater at katolikker går til nadverd i den lutherske kirke, og *hvorfor* den kun unntagelsesvis gir lutheranere adgang til sitt eget nadverdbord. Det beklagelige faktum er nemlig at slik *er* det, uansett hva frater Gustav Johannessen eller jeg eller noen annen måtte mene. Den deg i dag er den normale praksis at man som lutheraner må bli opptatt i den katolske kirke for å få adgang til dens sakramenter. Dersom jeg skal drive ansvarlig informasjon om den katolske kirke, er det min plikt å opplyse om dette, selv om det er aldri så upopulært. Økumenikken er ikke tjent med at vi lukker øynene for realitetene, slik de kommer til uttrykk i de respektive kirkers liv og praksis. Den er heller ikke tjent med at enkelte på egen hånd - og ut fra de edleste motiver - instituerer sin egen praksis. Derved skapes til syvende og sist bare mer splittelse. Av den grunn mente jeg det var på sin plass å motsi frater Johannessens forslag om at lutheranere og katolikker allerede nå burde begynne å gå til nadverd hos hverandre, til tross for splittelsen. Dette er nemlig ikke bare kirkerettslig forbudt fra katolsk side (Can. 844), det er også uforenlig med den katolske forståelse av hva det innebærer å motta nadverdets sakramente.

Derimot er det som sagt en misforståelse når pastor Tjørhom angriper dette som et uttrykk for mine egne meninger i den økumeniske dialog. Jeg kjenner selv-

sagt til de læresamtaler som har funnet sted mellom lutherske og katolske teologer, og har med glede konstatert at man er kommet ganske langt i retning av en felles forståelse av hva nadverden teologisk sett *er*, selv om konvergeringspunktet fremdeles ligger «hinsides horisonten», som biskop Schwenzer uttrykte det i sin hilsmingstale til Den norske kirkes Kirkemøte. Når jeg til tross for denne økende forståelse hevdet at nadverden ikke er den samme i den lutherske og den katolske kirke, skyldes dette mer Den norske kirkes praksis enn dens lære. Jeg tror denne praksis på flere punkter er kommet så langt bort fra den opprinnelig lutherske at man ikke uten videre kan argumentere ved hjelp av Luther og Melancthon. For dem var det en selvfølge å feire nadverd hver eneste søndag, og de ville sannsynligvis blitt grundig forskrekket over at Den norske kirke stort sett er nadverdløs på de største kristne høytidsdager: juledag, påskedag og pinsedag - de dager som kaster det klareste lys over Guds nærvær i sin Kirke på jorden. Hvor blir det av den såkalte realpresens når den ikke på disse høytidsdager får gjøre frelsens mysterier nærværende i den troende menighet? Da kan talen om realpresens virke nokså abstrakt og teoretisk.

Jeg kan være enig med Tjørhom og lutheranerne i at nadverden burde deles ut under begge skikkelser, i hvert fall når dette er praktisk mulig. Det gjøres også i stadig større utstrekning. Men jeg synes det er et alvorligere «misbruk» når Den norske kirke mange steder feirer Herrens måltid uten ekte vin, eller når den lar legfolk forrette nadverd. (Teologiske kandidater eller studenter er legfolk så lenge de ikke er ordinert.) Det er i det hele tatt i alt det som gjelder praksis at der er størst forskjell på nadverden i de to kirker. Imidlertid har lutheranerne vanskelig for å forstå at for oss katolikker betyr det *praktiske* i denne sammenheng langt mer enn det *teoretiske*. Den liturgiske handling er bestemmende for den teologiske refleksjon. Det er viktigere hva Kirken *gjør* når den feirer nadverd, enn hva den teologisk tenker og mener om det som skjer. Jeg har vært prest i flere år, og forrettet nadverd nesten daglig, men fremdeles *forstår* jeg like lite av hva som egentlig *skjer* i nadverden. Den er og forblir et mysterium, som ingen «lære» noensinne helt vil kunne uttrykke. Det er som pastor Tjørhom sier: nadverden er hverken den katolske eller den lutherske kirkens «eiendom». Nettopp derfor kan vi heller ikke bruke den slik vi vil, selv med de beste hensikter.

Den lutherske kirke er blitt kalt en «lærekirke». Den «rette lære» er et nøkkelbegrep i denne kirkens selvforståelse. Lutherdommen er en *konfesjon*, definert

ut fra klare bekjennelsesskrifter. Mar- av de økumeniske problemer og miståelser kunne vært unngått dersom klarere var blitt understreket at den katolske kirke ikke ser på seg selv som en *konfesjon*, men som en *kommunion*. De grunnleggende er altså ikke selve læren men tilhørigheten til den enhet som uttrykkes hver gang Kirken feirer nadverd. Innenfor denne kommunion, denne enhet, kan der være flere måter å uttrykke troens innhold på. Det dreier seg jo dyppest sett om et mysterium, hvor begrepene alltid vil komme til kort, og hvor dogmene aldri kan bli annet enn veivisere inn i det ufattelige. Vi kan for eksempel uttrykke oss nokså forskjellige om rettferdiggjørelsen - ja, vi behøver ikke engang nevne den - og likevel leve i fullkommen enhet. Kirkens enhet innebærer nemlig ikke at alle troende er *enige* om alle menneskelige og guddommelige ting, men at vi utgjør ett eneste stort nadverdfellesskap. Nadverden er det synlige uttrykk for Kirkens enhet. Derfor finnes der bare én nadverd. Uttrykket «interkommunion» er av den grunn meningsløst fra katolsk synspunkt, for dersom vi først har nadverd sammen, så *er* vi i full kommunion. Den dag da biskop Aarflot og biskop Schwenzer feirer nadverd *sammen*, er deres respektive kirker gjenforenet. En dypere og klarere uttrykt enhet enn nadverden finnes det nemlig ikke her på jord.

Erfaringsmessig er en slik tankegang nokså fremmed for lutherske kristne. Her vil jeg bare understreke at den ikke innebærer noen nedvurdering av den lutherske kirkens nadverd. Økumenikken består selvsagt ikke i at den lutherske kirke skal «konvertere» til den katolske. Pastor Tjørhom har rett i at en slik tankegang ville være et betydelig tilbakeskritt. Økumeniske blir vi først i det øyeblikk vi tar splittelsen inn over oss, som en synd og som en smerte. Kristi ene nadverd er delt, Kristi Kirke, hans Legeme, er splittet. Det er kristenhetens største synd og ulykke. Her kommer frater Johannessens nøkkelbegrep til sin fulle rett, og her stemmer dessverre *opplevelsen* overens med den smertelige virkelighet. En «kommunion» før kommunionen er ingen løsning, men snarere en slags dispens fra å ta problemet alvorlig. Til tross for at lutheranere i særlige tilfeller kan gis adgang til nadverd i den katolske kirke, er dette høyst utilfredsstillende som økumenikk betraktet. For nadverdets vesen lar seg ikke nedskrive til små dispensers. Nadverdets vesen er enhet, hel og fullkommen enhet, i kjærlighet og tro. Overfor denne enhet har vi alle syndet, enten vi er lutheranere eller katolikker. Måtte årets bønneuke for kristen enhet hjelpe oss til å se og oppleve det, så vi sammen kan søke den enhet som vi alle har sviktet, og som bare Guds Ånd kan gi. «Kom Hellige Ånd, fyll dine troendes hjerter, og tenn i dem din kjærlighets ild. Alleluia.»